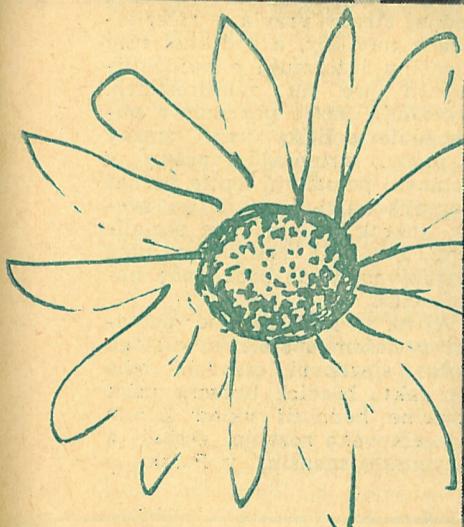

ŽIVOT

KULTURNÉ — SOCIÁLNÍ ČASOPIS
DUBEN — APRÍL — KWIECIEŃ — Nr 4 1967 — CENA 1 ZŁ

Proč právě nyní, při příležitosti sjezdu Československé kulturní společnosti exponujeme především Zelów? Ne proto, že toto středisko české národnostní menšiny dobře pracuje (psali jsme o tom v několika číslech „Života“). Aktivitu a konkrétní práci pozorujeme přece i v jiných skupinách, např. na Spiši, na Oravě, dokonce v Lublině, ačkoliv zde teprve od nedávna veřejně působí činitel ČSKS. Zelów — to je svého druhu příklad, kolem něhož nelze lhostejně projít. Na příkladě Zelowa můžeme pochopit, co může dokázat kolektivní činnost.

Připomínáme: začátkem minulého roku jsme v našem časopise ostře kritizovali zelowskou skupinu. Kritika byla konkrétní, vycházela od místních členů ČSKS. Vytkali bývalému výboru oddílu ČSKS pasivní postoj a také to, že jednotlivci z tohoto výboru jednali bez ohledu na veřejné dobro. Prakticky to znamenalo, že kulturní místnost ČSKS v Zelově, která měla z dřívějška velmi dobrá tradici, zela prázdnou. Knihovnu pokrýval prach zapomnění a nejrůznější zájmové kroužky prestaly existovat. Nechceme tím tvrdit, že vyplíšení v „Životě“ automaticky změnilo situaci k lepšímu. Situaci změnilo pružné a tradičně aktivní středisko zelowských Čechů a my jsme pouze registrovali fakta, jak to činíme i nyní.

Veřejná práce a uskutečňování široké řady úkolů, vyplývajících ze stanov tohoto druhu organizaci, může probíhat uspokojivě pouze tehdy, jestliže se do realizace úkolů zapojí široký společenský aktiv, který musí splnit několik hlavních podmínek: zajistit uspokojení kulturních, osvětových a jiných potřeb, vyplývajících z činnosti organizace v poměru k členům. Těmto úkolům musí dát společenský ráz, spojit je s potřebami oblasti, v níž ta která organizace působí a v níž bydlí národnostní menšina. Nebývá to vždy lehké. V zelowském prostředí, skládajícím se z Poláků a Čechů, bydlících vedle sebe, nikdy neexistovaly tendenze, které by rozdělovaly jedny a ty samé občany naše státu. Tato skutečnost příznivě působí na aktivitu organizace, pomáhá při realizování dalších všeobecných veřejných úkolů. Takových příkladů by mohlo být více. Např. všechny akce velmi podnikavého Místního národního výboru v Zelově, jejichž cílem je rozvoj obce, se setkávají s aktivní podporou české národnostní menšiny. A opět hodnotná kulturní a osvětová činnost oddílu ČSKS v Zelově setkává se s všeobecnou pomocí ze strany místních i okresních orgánů. Charakteristické je to, že právě v období, když tato činnost pokuhávala, jak s. Rogus z kulturního odboru PPRN v Łasku, tak také s. Korwowski, předseda MRN v Zelově a tajemník MK PZPR s. Engel měli velké starosti a snažili se pomáhat všemi silami odstranit tuto špatnou situaci. Postupovali při tom velmi ohleduplně, aby národnostní česká menšina snad nepocítila jejich pomoc jako ingerenci, ale z druhé strany aby pochopila, že právě u okresních orgánů může najít pochopení a podporu a také, což bylo nejdůležitější, konkrétní pomoc, finanční i věcnou.

Ambiční cíl, který si vytýčil nový výbor oddílu ČSKS v Zelově, byl velmi rychle uskutečněn. Znamená to, že nejenom nový výbor se zabral se všemi výrobami do práce, ale že v tomto prostředí byla takováto činnost velmi potřebná. Připomeňme si dnes slova jednoho člena předešléjšího výboru, který prohlásil, že skupina neprojevuje národnostní zájem v oblasti rozvíjení kultury a osvěty. Byla to planá slova, která měla retušovat vlastní lenivost nebo snad neschopnost pro veřejnou činnost. Dnes můžeme ukázat velmi konkrétní (také na snímcích) život činnost zelowské národnostní menšiny. Samozřejmě, že je to pouze fragment, ale za to významný: tanecní soubor, sbor „Filipinki“ s instruktorem Jerzym Zagórským, hudební soubor, loutkové divadlo. Kromě toho normální provoz kulturní místnosti, promítání filmů, společenské hry a zábavy, čtenářský kroužek, rozhovory, přednášky, diskuse, značná frekvence, stále větší zájem, účast zástupců zelowských orgánů na podnících v kulturní místnosti ČSKS. Jedním slovem, vzorná činnost, již lze předpovídat nadějnou budoucnost.

Delegáti na valný sjezd Československé kulturní společnosti se na vlastní oči přesvědčí o dobré úrovni některých zelowských ochotnických souborů, které při této příležitosti budou ve dnech 8. a 9. dubna t.r. vystupovat v Krakově. Dále oznamujeme, že Československá televize bude realizovat program o práci zelowského oddílu ČSKS. Tedy i ve druhé vlasti našich krajanů shlednou výsledky této činnosti. Jsme rádi, že také my můžeme zdůraznit úsilí zelowského aktivity, značný příspěvek k pracovním výsledkům posledních měsíců. Tato skutečnost bude ještě jedním kladným akcentem všeobecných pracovních výsledků naší organizace.

VÍTAME DELEGÁTOV
CELOSTÁTNÉHO SJAZDU ČsKS
KRAKÓW • 8-9 IV. 1967
PREJEME VÁM NEJLEPŠÍ A ÚSPĚŠNÉ VÝSLEDKY

Zelowské publikum je jedinečné

Sbor „Filipinki“ s instruktorem Jerzym Zagórským

Taneční soubor

Herci loutkového divadla

Hudební soubor

Výbor oddílu ČSKS v Zelově. Zleva — tajemník Waclaw Luściński, předseda Jan Nowak, místopředseda Mieczysław Kimer, člen výboru Helena Jerzaková, pokladník Julian Stejskal, členové Gustaw Denecjusz a Karol Pospíšil.

Náš

Komentář

Rok 1967 přejde do dějin jako rok mezinárodních dohod o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci. Takovou dohodu již podepsalo Polsko s Československem a nyní jsme podepsali analogickou dohodu s Německou demokratickou republikou. Také Československo uzavřelo stejnou dohodu s NDR. Víme, že v dubnu Polsko podepíše podobnou dohodu s Bulharskem. Lze očekávat uzavírání dalších takovýchto dohod, které kromě úpravy řady důležitých otázek mají společného jmenovatele, jímž je úprava našich přátelských styků na 20 let, podložených skutečnou situací v Evropě. Jejich cílem je ochrana míru v této části světa.

Pro národy, podepisující dohody, má hlavní význam právě tato konsekventní snaha socialistických států o upevnění míru. Proto také v Polsku bylo podepsání Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci s NDR uvítáno jako opravdový krok směřující k zajištění našich společných a nejdůležitějších státních zájmů a také jako další etapa normalizace evropských vztahů, zvláště na úseku zajišťování míru.

Tyto dohody nejsou pouze „popsaným papírem“, jak by to chtěla světu namluvit nepřátelská propaganda západoněmeckých revisionistů. Kdyby tomu tak opravdu bylo, nebylo by tolik křížku o tyto dohody, které jsou, řečeno obrazně, výborným náhubkem na válečné a revizionistické spády.

Naše dohoda s NDR je solidní doklad, který je podložen pevnými politickými a právními podklady. Jednota názorů, jejichž projevem je tato dohoda, se opírá o naše společné historické zkušenosti. Je ovoce sedmnáctileté praxe na poli dobrých sousedských poměrů, a praxe je přece nejlepším měřítkem teorie. Stojí za zmínku skutečnost, že podepsání dohody, o níž hoříme, předcházela proslulá Zgorzelecká dohoda z roku 1950, již byly potvrzeny hranice na Odře a Nyse a také Varšavská smlouva z roku 1955 o politické a vojenské spolupráci socialistických států. Toto pokračování a rozvíjení praxe na úseku uskutečňování našeho přátelství, spolupráce a vzájemné pomoci s NDR potvrzuje správnost předpokladů naší zahraniční politiky. Nejlépe to formuloval Władysław Gomułka, když prohlásil:

„Lidové Polsko nikdy nebude souhlasit s tím, aby jeho západní sousedem bylo militaristické Německo. Existence a rozvoj NDR jako silného, mirového a socialistického státu německých dělníků a rolníků je zájmem nejenom německého národa, ale také nejživotnějším zájmem národa polského. Bezpečnost a nedotknutelnost hranic NDR má pro nás Poláky stejný význam, jako bezpečnost Polska a nedotknutelnost hranic našeho státu.“

Politici z NSR dávají na srozuměno, že naše smlouva s NDR je nepříznivým činem vůči Německé spolkové republice. Každý, kdo alespoň trochu sleduje politiku se ihned domyslí, že taková prohlášení jsou pouhými frázemi. Polsko si přece nečiní žádne nároky na území NSR. Také NDR se nepovažuje za jediného zástupce celého Německa. Ve smlouvě se praví, že „dohodující se strany považují Západní Berlín za odlišnou politickou jednotku“. Dále se praví, také o tom, že „v případě vzniku sjednoceného, mirového a demokratického německého státu bude tato Smlouva opětne uvážena“. Lze tedy říci, že jsou vytvářeny veškeré podmínky pro další mirový rozvoj situace v Evropě. Avšak bonváti politici nejsou spokojeni. Každý se může lehko domyslit, že je tomu tak proto, že tato Smlouva jakoby zvlhlila prach na páničce jejich revanšistické bouchačky. A také proto, že ještě jednou celému světu ukázala naši jednotu a rozhodnost tuto jednotu uhájit před jakýmkoli nepřátelským záměry zvenčí. Všichni lidé, milující mír, mají radost a obzvláště naše socialistické národy, jejichž úspěchy ve výstavbě socialismu jsou stále větší.

Pred sjazdom ČsKS

Nechcem písat dejiny Života — budeme mať čas keď o rok všetci spoločne oslavíme desaťročné jubileum časopisu — ani diskutovať o jednotlivých stránkach alebo článkoch. Domnievam sa však, že bolelo by dobre, aby sme pouvažovali o otázkach, ktoré sa nám v redakcii nasuňú, keď uvažujeme o bilanci práce Spoločnosti na III. sjezde ČsKS.

Napríklad hodnotenie časopisu. Hodnotiť môžeme rôzne. Merítkom môže byť výška nákladu, popularita, obsah a úroveň článkov, alebo grafická úprava. Časopis môžeme si obľúbiť ako dobrého priateľa, s ktorým diskutujeme, u ktorého hľadáme potvrdenie vlastných myšlienok, riešenie pochybností, alebo rada a pomoc.

Od začiatku Život sa usiluje, aby odohrával úlohu priateľa, asi môžeme si povedať, že pre mnohých, veľmi mnohých čitateľov nám aj je. Snaží sa prinášať svojim čitateľom živý obsah

korepondentov vyuslovali v predkladani v Živote záležitosťi našej menšiny a jej organizácie ČsKS. Záležitosti, ktoré nie sú jednoduché, často tažké a komplikované zložitostou národnostného spolunažívania.

Popri tom však na základe početných listov, anketových výskumov a mienok aktív ČsKS — sme uznali, že nebolo by správne, aby stránky Života boli obmedzené len na oblastné záležitosti, alebo na úlohu organizačného bulletinu ČsKS. Lebo našim čitateľom jednako ležia na srdeci otázky jazyka, školy, kultúry, ako sociálno-existenčné, ich pozícia v hospodárskom živote, rovnoprávnosť pri riešení každodenných záležitostí občana našej krajiny i otázky upevňovania ideologických, politických a ekonomickej výsledkov i pod.

Chcú byť tiež informovaní o polsko-československej spolupráci, ako aj zoznamovať sa s dejinami a súčasnými problé-

miat viac článkov v češtine s tématikou, ktorá by im zodpovedala.

Uvedomujeme si tieto problémy a stále odzvova sa snažíme, aby sme našli patričné proporce pri plánovaní každého čísla. Avšak stránky Života sú obmedzené. Preto budeme vďační našim čitateľom za pochopenie spojených s tým tažkosti najmä preto, že tak jedné, ako i druhé návrhy, musíme uspokojiť tým najsprávnejším spôsobom, vedľa taká je úloha nášho časopisu.

Myslim, že nepreháňam ak poviem, že Život patrí k tým časopism, ktoré sú veľmi pozorne sledované a ktoré živo reagujú na každu záležitosť signifikovanú čitateľmi, na každý problém. Nasvedčujú tomu nie len početné listy redakcií, ale aj výsledky našich intervencii.

Korešpondencia, stála výmena názorov medzi čitateľmi a redakciou, poskytovanie rady a pomoci, niekedy vo veľmi kom-

Adam Chalupec

POUVAŽUJME O ŽIVOTE

širokých záležitostí a prejednávať najdôležitejšie problémy. Predkladat komplikované a jednoduché záležitosti, najblížšie i najvzdialenejšie, ale vždy v určitej miere zaujímavé pre celok. Predovšetkým usiluje, aby predkladal verejnosti požiadavky a záujmy českéj i slovenskej menšiny v Poľsku, aby vytváral neopakovatelné ovzdušie obojstrannej dôvery, bez ktorej Život nemohol by pôsobiť medzi menšinou.

Nás časopis vychádza v nevelkém náklade. Okolo štyritisic predplatiteľov, v skutočnosti je to najmenej štyri tisíce slovenských a českých mnohočlenných rodín. Keď tento počet porovnáme s počtom príslušníkov českéj i slovenskej národnostnej menšiny v Poľsku vidime, že ukazovateľ počtu čitateľov je vysoký a okruh pôsobenia veľmi široký.

Neznamená to však, že všetci Slováci a Česi bývajúci v Poľsku čítajú Život. Našim cieľom malo by však byť, aby nás čítili všetci, boli by sme tiež radi, ak by záujem o nás prejavovali Slováci a Česi nielen doma. Popularizácia nášho časopisu, ziskávanie nových pravidelných čitateľov je preto jednou z najdôležitejších, každodenných úloh všetkých členov našej Spoločnosti, najmä aktív. Je otázkou, ktorú si musíme spoločne prediskutovať na sjezde.

III. sjezd ČsKS je dobrou příležitostou — tak pre redakciu, ako aj pre aktív Spoločnosti, pre široký okruh čitateľov reprezentovaných sjezdovými delegáti, pre prehľadne diaľku a spoločné uváženie modelu ďalšej publicistickej činnosti Života.

Doteraz sme sa vždy snažili, aby sme nekopírovali iné noviny — chceme si udržať svoj profil. Snahy redakčného kolektívu, našich spolupracovníkov a

mami vyskytujúcimi sa v CSSR. Sú aj iné otázky, ktoré sa chcú dozvedieť zo stránok Života. (Podrobne sa týmto zaobrába článok hodnotiaci anketu, ktorý uverejníme v májovom čísle).

Nie vždy môžeme zdolať tieto potreby, Život musel by mať oviera viač stránok. Naša Spoločnosť a redakcia prihlasili už dávno vydavateľstvu t.j. RSW „Prasa“ návrh zväčšenia objemu Života pridaním štvorstránkovej vložky s kultúrnou tématikou. Žiaľ nemožno dnes povedať, aké budú jeho osudy.

Všetko nasvedčuje tomu, že aj sjezdoví delegáti sa vrátia k tejto téme. Lebo sa s tým spojuje nielen zväčšenie obsahu doterajších informácií či publikácií, ale aj zavedenie nových, navrhovaných pozícii, predovšetkým z literatúry, a čo je tak isto dôležité, ziskanie nových čitateľov z radov mladých.

Máme tažkosti, aby sme pri terajších možnostiach zdolali túto neľahkú úlohu vyváženia a uloženia patričných tématických proporcii, tak ako aj pri plánovaní a ustalovali jazykových proporcii každého čísla, to je materiálov písaných v češtine, slovenčine a dokonca v poštine. Len zdanivo je to jednoduchá záležitosť. V skutočnosti sú s tým mnohé starosti, ktoré vplyvajú nielen z jazykových rozdielov našich českých i slovenských čitateľov, ale tiež z úrovne záujmov, pôvodu, povolania, zemepisných, kultúrnych i priesmyčných podmienok v ktorých žijú.

Velmi často preto máme do činenia s krajne rozdielnymi návrhmi našich čitateľov, týkajúcimi sa tak obsahu, ako aj jazykových proporcii. Mimoriadne sa prejavili v predsjazdovom období. Jedný dôvodiac sa domáhajú viač článkov v slovenčine, s určenou, im bližšou tématikou. Zasa iní — z českéj menšiny, tiež dôvodiac, chcú

Expozíciu „Jar-67“ na výstavách celkom viac ako 55 tisíc osoby z celého Poľska.

Novy most za začne stavať na jeseň tohto roka. Bude stať o kilometer výšie ako terajši. Prvý autá majú počas prejazdu v roku 1971. Další most — autostrádny vyrastie v Mlynskej doline. Další most bude v oblasti Slovnaftu. Piaty most je situovaný neďaleko Zimného prístavu.

Z DOMOVY
A
CUDZINY

Viedenska univerzita pri-
znala významnému po-
skému hudobnému skla-
telovi W. Lutoslawskemu
Herderovu cenu za rok
1967 za celok jeho tvorby.

Vo francúzskom mestečku Troyes porodila istá matka neobyčajne veľké diefa. Syn väzil po narodení 6,46 kg. Lekári mu-

seli previesť cisársky rez,
ale dieta i matka sú zdra-
vé. Novonarodeniatko sa
vyrovna veľkosťou 4-me-
sačnému chlapcoví.

Sovietskeho profesora
Vladimíra Engelhardta sa
spýtali novinári, čím pre-
kvapí človeka tretie tisíc-
ročie? Profesor vylásil
toto: „Človek bude žiť 300
rokov a skoro nikdy ne-

bude musieť spať, lebo jed-
nohodinový nočný spánok
zaručí organizmu úplné
občerstvenie.“

Tohoročný Celoštátny jar-
ný trh skončil. Boli uza-
vreté 55 tisíc zmluvy na
dodávky priemyselných a
potravinárskych artiklov
na II. štvrtok t.r. v cel-
kovej hodnote viac ako
25 mil. zł.

Dunaj v Bratislavе má
v budúcnosti preklenút
päť mostov. Ich výstavba
je v súlade so smernym
územným plánom mesta,
ktorý predpokladá, že hla-
vné mesto Slovenska bude
mať koncom tohto storo-
čia pol milióna obyvateľov.

ZMLUVA O PRIATEĽSTVE SPOLUPRÁCI A VZÁJOMNEJ POMOCI MEDZI PL'R A ČSSR

Uplynulo necelých dvadsať rokov od prinávrateľa mieru v Európe po neobvyklé bolestné skúsenostiach historického katakлизmu tridsiatich rokov a dramatického obdobia boja za oslobodenie a nezávislosť počas druhej svetovej vojny v prvej polovici štyridsiatich rokov.

V priebehu tých rokov výrastli a upevnila sa tiež nové vzťahy medzi Poľskom a Československom, medzi najbližšími susedmi, ktorých spája kmeňová a jazyková príbuznosť. Cez celé storočia vystavené germanskému náporu, prvé boli obeťou hitlerovskej agresie.

Poučené historickými skúsenosťami a spojené životným záujmom obrany pred vzmahajúcim sa dnes agresívnu politikou Západného Nemecka proti územnému celku poľského, českého a slovenského národa, a zajtra snad proti ich existencii, prehodili nový most, ktorého oporným stĺpom stala sa socialistická jednota cieľov a záujmov.

Týmto mostom bola podpisana 10. marca 1947 roku zmluva o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci, predĺžená minulý mesiac na ďalších dvadsať rokov uverejneným viedla historickým dokumentom. Bol mnohonásobne overený v praxi všedného dňa, ktoror plne potvrdila jeho správnosť. Stal sa dôležitým činiteľom rozvoja obidvoch bratských krajín, spája naše národy na ceste úzkej, vestrannej spolupráce, zahraničnej politiky a zamestania mieru i bezpečnosti na svete a najmä v Európe.

Poľská ľudová republika a Československá socialistická republika

vedené trvalou snahou rozvíjať a upevňovať tradičné vzťahy priateľstva, spolupráce a vzájomnej pomoci medzi oboma štátmi, presvedčené, že d'álší rozvoj týchto vzťahov zodpovedá životným záujmom národov oboch štátov a prispieva k upevneniu celého socialistického spoločensťa,

zdôrazňujúc vôle dôsledne uplatňovať politiku mierového spoluúčinkovania štátov s rôznym spoločenským zriadením a pokračovať v úsilí o upevnenie mieru,

pamätajúc na to, že oba štáty sa stali obeťami agresie zo strany

nacistického Nemecka,

konstatujúc, že zatiaľ čo Nemecká demokratická republika uskutočnila zásady Postupmskej dohody, robí dôslednú mierovú politiku a účinne napomáha zaručenie bezpečnosti v Európe, sily západonemeckého militarizmu a revanšizmu ohrozujú mier,

usilujúc sa o zaručenie mieru a bezpečnosti v Európe na základe záväzkov vyplývajúcich z Varšavskej zmluvy o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci zo dňa 14. mája 1955,

vedené cieľmi a zásadami Charty Spojených národov,

potvrdzujúc vernosť cieľom i zásadám vyjadreným v zmluve o priateľstve a vzájomnej pomoci, uzavretej medzi Republikou poľskou a Československou republikou dňa 10. marca 1947 a konstatujúc, že táto zmluva zohrala významnú úlohu v rozvoji priateľských vzťahov medzi oboma štátmi,

berúc do úvahy úspešné výsledky poľsko-československej spolupráce v uplynulom dvadsaťročí, ako aj zmeny, ktoré nastali vo svete,

rozhodli sa uzavrieť túto zmluvu a za týmto účelom sa dohodli takto:

Článok 1

Vysoké zmluvné strany budú v súlade so zásadami socialistického internacionálizmu upevňovať trvalé a nerozborené priateľstvo, rozvíjať vestrannú spoluprácu a navzájom si pomáhať na základe rovnoprávnosti, rešpektovania zvrchovanosti a nezasaňovania do vnútorných vecí druhéj strany.

Článok 2

Vysoké zmluvné strany budú na základe priateľskej spolupráce a vzájomného výhodu rozvíjať a upevňovať hospodárske a vedecko-technické styky a v súlade so zásadami medzinárodnej socialistickej deľby práce uskutočňovať koordináciu národnodospodárskych plánov a kooperáciu vo výrobe, a tým zabezpečovať ďalší rozvoj a vzájomné zblížovanie národného hospodárstva oboch štátov.

Článok 3

Vysoké zmluvné strany budú rozvíjať a upevňovať svoje vzťahy v oblasti kultúry, umenia, vedy, školstva a zdravotníctva, ako aj tlače, rozhlasu, televízie, filmu, telesnej výchovy, a turistiky.

Článok 4

Vysoké zmluvné strany budú podporovať vestrannú spoluprácu medzi spoločenskými organizáciami za účelom hlbšieho vzájomného poznania a ďalšieho zblíženia národov oboch štátov.

Článok 5

Vysoké zmluvné strany budú ďalej dôsledne uskutočňovať politiku mierového spolužitia štátov

s rôznym spoločenským zriadením a v súlade s cieľmi a zásadami Charty Spojených národov pokračovať v úsilí o zaručenie mieru a bezpečnosti o zmenu medzinárodného napätia, o zastavenie pretekov v zbrojení a o dosiahnutie odzbrojenia, ako aj nadálej sa usilovať o odstránenie kolonializmu a neokolonializmu vo všetkých jeho prejavoch.

Článok 6

Vysoké zmluvné strany konštajú, že uzavretie mnichovskej dohody z 29. septembra 1938 sa dosiaholo hrozobou útočnej vojny, ako aj použitím sily proti Československu, bolo súčasťou zločinného sprisahania vlády nacistického Nemecka proti mieru a hrubým porušením základných pravidiel súčasného medzinárodného práva, a že dohoda bola preto od samého začiatku neplatná so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami.

Článok 7

Vysoké zmluvné strany sa budú neustále usilovať o zaručenie európskej bezpečnosti, ktorej dôležitým činiteľom je nedotknutnosť jestvujúcich štátnych hraníc v Európe.

Článok 8

Vysoké zmluvné strany urobia v súlade s Varšavskou zmluvou o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci zo dňa 14. mája 1955 všetky nevyhnutné opatrenia, aby zabránili agresii sil západonemeckého militarizmu a revanšizmu alebo ktoréhokoľvek ďalšieho štátu alebo skupiny štátov, ktoré by sa s nimi spojili.

Článok 9

V prípade ozbrojeného útoku na jednu z vysokých zmluvných strán zo strany ktoréhokoľvek

štátu alebo skupiny štátov, o ktorých sa hovorí v článku 8. druhá vysoká zmluvná strana pri výkone práva na individuálnu alebo kolektívnu sebaobranu podľa článku 51 Charty Spojených národov jej okamžite poskytne všetku pomoc vrátane vojenskej a podporu všetkými prostredkami, ktorími disponuje.

O opatreniach podniknutých podľa ustanovenia tohto článku vysoké zmluvné strany upovedomia ihneď Bezpečnostnú radu a budú postupovať podľa príslušných ustanovení Charty Spojených národov.

Článok 10

Vysoké zmluvné strany sa budú riadiť o všetkých dôležitých medzinárodných otázkach, týkajúcich sa ich záujmov.

Článok 11

Táto zmluva sa uzavráva na obdobie 20 rokov a bude sa predlžovať vždy na ďalšie päťročné obdobie, ak ju žiadna z vysokých zmluvných strán nevypovie 12 mesiacov pred uplynutím príslušného obdobia.

* * *

Táto zmluva podlieha ratifikácii a nadobudne platnosť dňom výmeny ratifikačných listín, ktorí sa uskutoční v Prahe v čo najkratšom čase.

Dané vo Varšave dňa 1. marca 1957 v dvoch vyhotoveniach, každé v jazyku českom a poľskom, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť.

Za Poľskú ľudovú republiku:

W. GOMUŁKA

E. OCHAB

J. CYRANKIEWICZ

Za Československú socialistickú republiku:

A. NOVOTNÝ

J. LENÁRT

Z ideálov a skutkov Októbrovej revolúcie vznikla sovietska armáda. Predzvesťou jej zrodu boli výstrely Aurory. Niekoľko mesiacov neskôr povolal ju k životu dekrét podpísany Leninom.

Od začiatku musela fažko bojovať s koncentrovanými útokmi vonkajšej a vnútornnej kontrrevolúcie. Strana dala jej svoje najlepšie kádre: ku koncu občianskej vojny 300 tisíc členov strany — polovica všetkých straníkov — boli vojakmi, asi päťdesať tisíc zahynulo v boji.

Bolo to dramatické obdobie — zničenie a dezorganizácia hospodárstva, nedostatok potravín a munície, vytvárali pred každým veliteľom a každým vojakom obrovské fažnosti, zdalo sa, že neprekonateľné.

Významstvo nad týmito fažkami stvárnalo armádu a poskytovalo neoceniteľné skúsenosti v riešení problémov obrany prvého v dejinach socialistického štátu.

Plynuli roky plnej obetavosti práce národov Sovietskeho svazu nad stvorením pevného ekonomickej a technickej zázemia ozbrojených síl, aby opreli svoj rozvoj na vydobytkoch súčasného vojenského umenia.

V tom období vo svete vznikali nebezpečné ohniska agresie: hitlerovské Nemecko, fašistické Taliansko a militarisťe Japonsko na Čínskom východe. Násobili sa aktvne agresie: Róku 1931 Japonsko obsadilo Mandžusko a roku 1937 začalo vojnu proti Číne. Taliansko zaútočilo r. 1935 na Abesíniu, r. 1939 na Albánsko. Po trojročnej občianskej vojne v rokoch 1936—39, vďaka ozbrojenej intervencii Nemecka a Talianska, ako aj domnelej neintervencie západoeurópskych štátov, fašistická vzbúra Franco výfazí; v marci 1938 Nemecký „Anschluss“ Rakúsku, v októbri toho istého roka obsadili sudetské územie v Čechách, a v marci 1939 okupovali celé Čechy a Moravu, vznikol tzv. Slovenský štát závislý na Nemecku.

Usilie Sovietskeho svazu smerujúce k vytvoreniu spoločného bloku s Anglickom, Francúzskom a inými krajinami proti fašistickej agresii boli zamietnuté. Zlýhali tiež výpočty západných mocností zadržania expanzii Hitlera cestou politickej izolácie Sovietskeho svazu a za cenu ústupkov v Mnichove. Nemecká agresia na Poľsko 1. septembra 1939 bola začiatkom druhej svetovej vojny.

Prišiel 22. jún 1941 roku. Deň útoku hitlerovských vojsk na Sovietsky svaz. Začiatok konca tisícročnej III. Veľkonemeckej ríše.

KEĎ VZNIKAL PLÁN „Barbarossa“

O udalostiach predchadzajúcich realizáciu plánu „Barbarossa“, čiže vpádu nemeckých vojsk do SSSR, z pohľadu terénu sovietskeho veľvyslanectva v Berline, vráti Valentín Bierežkov vo svojich spomienkach „Na hranici mieru a vojny“ uverejnených v sovietskom mesačníku Novij mir. Do Berlína prišiel 31. decembra 1940 roku, aby plnil funkciu prvého tajomníka sovietskeho veľvyslanectva. Predtým bol referentom nemeckých záležostí na sovietskom MZV a tlmočníkom Molotova počas jeho rozhovorov s Hitlerom v tom istom roku. Do útoku na SSSR bolo ešte niekoľko mesiacov, ale Bierežkov, samozrejme, o tom nevedel. Prečítajme si tieto neobvyklé zaujímavé spomienky z obdobia kritických mesiacov na jar roku 1941:

Jeden z posledných mesiacov apríla pozval mňa, — spomína Bierežkov — na coctail prvý tajomník amerického veľvyslanectva v Berline, Patterson. Vedelo sa, že bol zámožný, na vlastný účet mal prenajatú luxusnú 2-poschodovú vilu v berlínskej štvrti Charlottenburg, a na coctaille pozýval 200 — 300 osôb. Aj tentokrát bolo tu veľa veselo sa baviacich hostov. Sála, v ktorej sa konal večierok bola osvetlená len brvnami horiacimi v kozube a niekoľ-

kými sviecami na protiľahlej strane.

Patterson, vŕtajúc Bierežkova povedal:

— Je tu u mňa istý človek, s ktorým chcel by som vás zoznámiť.

Potom pojhal Bierežkova pod pazuchu a zaviedol ho ku kozubu, kde v skupine amerických diplomatov, ktorých poznal, stal s pohárom whisky v ruke, nejaký vysoký a štíhlý dôstojník v uniforme majora nemeckého letectva.

— Zoznamte sa, — predstavil, — Patterson — Bierežkov. Major sa práve vrátil na niekoľko dní z Afriky. Nemecký dôstojník sa choval podivuhodne voľne. Veľa a rád rozprával o priebehu vojenských operácií v západnej Európe a Afrike. Dokonca netajil, že v protiklade k hláseniam nemeckej propagandy, situácia Nemecka začína byť horúca. Z iných rozhovorov majora vyplývalo, že s Pattersonom sa poznaju už dávno a stretávali sa v Spojených štátach.

Ku koncu večierka, keď Bierežkov ostal na chvíľu s majorom, Nemec si pripalil cigaretu a tichým hlasom povedal:

— Patterson chce, aby som vám to povedal. Jedná sa o to, že nie som tu na dovolenke, ako vám povedali. Moju eskadru odvolať zo severnej Afriky a včera dostali sme rozkaz, aby sme odišli na vý-

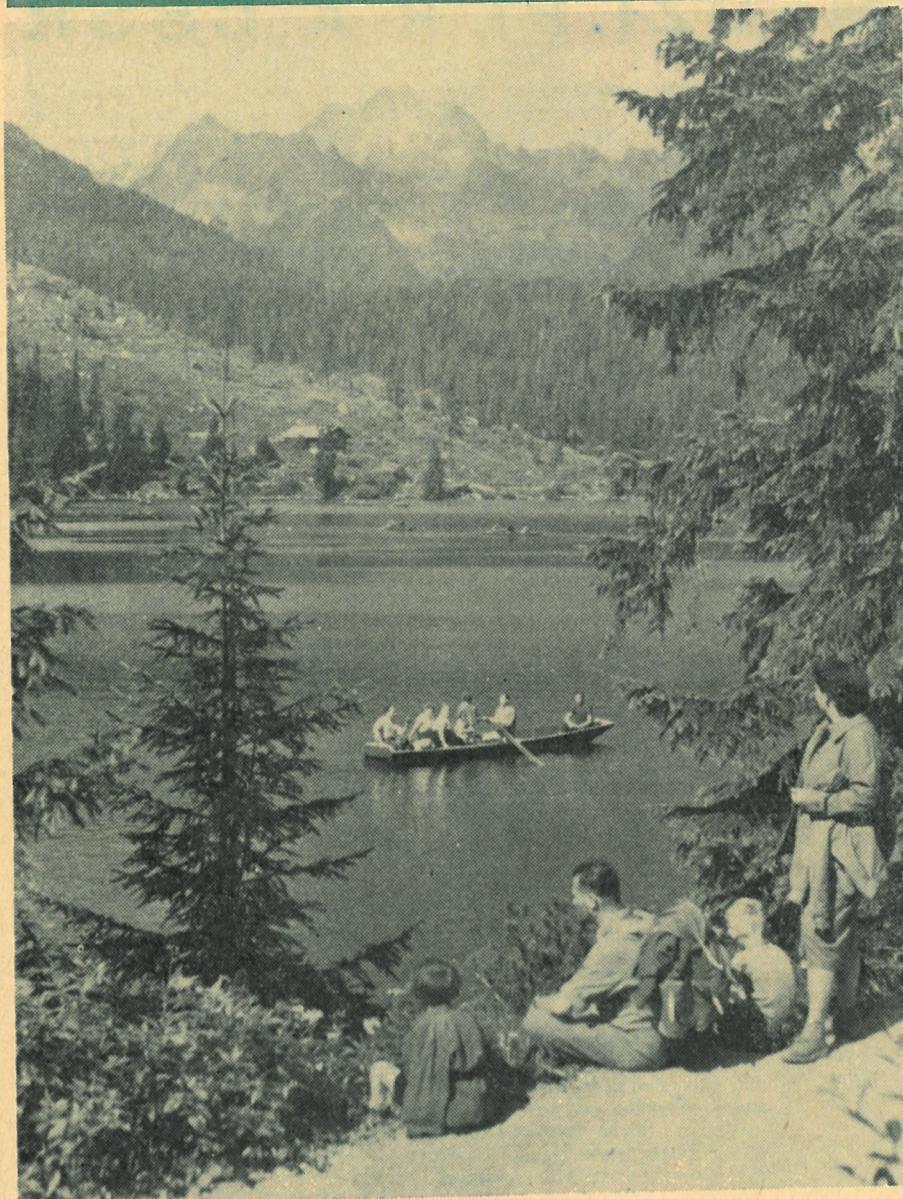
chod, do okolia Ľodži. Je možné, že na tom nie je nič mimoriadne, ale viem, že mnôh iné jednotky sú staťované na východ, bližšie vašim hranicom. Osobne neboli by som nadšený, ak by sa niečo stalo medzi mojou a vašou krajinou. Samozrejme, to čo tu vratíme, je príne tajné...

Tento signál o blížiacom sa útoku na Sovietsky svaz bol neobvykly pre okolnosti v akých bol poskytnutý, nebol však ani jediný, ani pravý.

V polovici februára na sovietskom konzuláte v Berline prihlásil sa istý nemecký tlačiar. Priniesol so sebou exemplár práve vytlačenej v obrovskom náklade učebnice „Rusko-nemecké rozhovory“. Neboli žiadne pochybnosti za akým účelom bola vytlačená. Boli v nej napríklad takéto ruské vety vytlačené latinkou: Kde je predseda kolchozu? Si komunista? Ako sa menuje tajomník obvodného výboru? Ruky hore, budem strieľať... a podobné. Túto učebnicu, samozrejme odoslali sme ihneď do Moskvy, — spomína Bierežkov.

<p

SLOVENSKÉ KÚPELE

V nedávnej minulosti sa v blízkej i ďalekej cudzine hovorilo o Slovensku ako o veľmoci v ktorej sú nedozierné veľké bohatstvá minerálnych a liečivých prameňov. Situácia sa nezmenila, len z cudziny prestali chodiť pacienti, lebo sa nerobila dosť zámernej propagácie a informácia o tom, čo slovenské liečivé pramene pre zdravie ľudí známenajú. Vedľa skutočnosti, temer 600 dosiaľ zaregistrovaných prameňov dáva punc tejto krajine byť veľmocou v balneologii.

Naše územie je naozaj po tejto stránke minerálnych vôd mimoriadne bohaté a v porovnaní s mnohými ostatnými krajinami oplýva ich bohatstvom. Je faktom, že základom kúpeľníctva sú prírodné liečivé zdroje, ktorých podstatnú časť tvoria minerálne pramene. Veľký hospodársky význam pre cestovný ruch má balneologické využitie minerálnych prameňov a tak dá sa povedať, že nedeliteľnou a pritom mimoriadne dôležitou zložkou cestovného ruchu je práve kúpeľníctvo, no nielen hospodárskou ale hlavne humanitnou z hľadiska zdravotnej prevencie. Popri bohatstve minerálnych a termálnych prameňov je dôležitým a veľmi výhodným momentom aj podmienka klimatická, ktorú práve na Slovensku v jeho bohatých horstvách nachádzame.

Súčasťou cestovného ruchu, ako sme spomínali, sú aj kúpeľné strediská z ktorých na Slovensku sú najznámejšie Piešťany, pričom nich však stávajú sa vyhľadávanými aj ďalšie kúpele ako Trenčianske Teplice, Štrbské Pleso, Nový Smokovec, Slatiňany a Bardejovské kúpele. Ak v oblasti cestovného ruchu záujemca hľadá zábery turistiky, poznania krás prírody, histórie, tak kúpeľný host pri odchode, získaní poznatkov z oblasti života v krajinе môže úspešne postúpiť liečbu vo výborne lekársky pripravených, vybavených kúpeľných strediskach.

V krátkosti o dnešnej situácii v slovenských kúpeľoch, slovenské kú-

pele riadi Ústredná správa kúpeľov a ťriedel a podlieha jej sedem riadiťstiev, ktoré spravujú 22 kúpeľov na Slovensku, pričom minerálne vody slovenské sú obhospodarované dvoma riadiťstvami Západoslovenských a Východoslovenských ťriediel. Z hľadiska perspektív už v minulom roku boli dané do prevádzky dva nové typy liečebných domov a to nový liečebný dom Pax v Trenčianskych Tepliciach a nový liečebný dom Hont v kúpeľoch Dudince.

V posledných rokoch začína narastať aj počet zahraničných pacientov vo vybraných kúpeľoch a tak nie je div, že v Piešťanoch, v známej Thermii stretnete pacientov dá sa povedať zo všetkých piatich svetadiel, alebo v Trenčianskych Tepliciach často počujete rozpravu v angličtine, v nemčine, francúzštine, dánštine, to isté sa dá povedať aj o Sliači, Vysokých Tatrách a Bardejove.

No nechcem v tomto krátkom úvodnom článku zabudnúť na kvalitné a bohaté prírodné, liečive minerálne vody ktoré radi a s úspechom odporúčajú k pitným kúram lekári. Sú populárne a príjemnej osviežujúcej chutie. Doma a tiež čiastočne v cudzine poznajú chorí pri žaludočných a črevných chorobách Cigalku, tiež Fatra z Turca a Korytnica sú vyhľadávané. No popri týchto sú známe stolné minerálky, Baldovská, Maštinská, Sainátov a tiež Slatina.

Pri ukončení by som Vás rád poinformoval, že kúpele na Slovensku svojim zvelaďaním, obnovou, vnútorným zariadením, úpravou okolia dosiahnu úroveň a taký vysoký stupeň, že budú môcť vyhovieť aj maximálnym nárokom hostí, a pacientov, či už zo zahraničia alebo domácim. A tak heslo „Za zdravím do Československa — do slovenských kúpeľov“, ktoré v najbližšej dobe sa objaví aj u Vás, nebude len heslom ale skutočným zámerom a túžbou každého kto bude prichádzať od Vás z bratskej krajiny na sever od Tatier.

Staré koloniálne mocnosti majú stále väčšie ťažkosti s udržaním územných enkláv, ktoré im ostali z obdobia výbojov v uplynulých storočiach. Jednou z nich je Aden — kolónia a britský protektorát na južnom cípe Arabského poloostrova, ktorý sa domáha okamžitého priznania nezávislosti a likvidácie britských vojenských základni.

Aden pre svoju výhodnú geografickú polohu už v stredoveku bol dôležitým obchodným centrom, na ceste do Indie. Rôzne boli jeho osudy. Poznali ho už Rimania, ovládali Peržania a neskôr dobyli Turci, ktorých zasa vytlačili Jemenčania. Roku 1839 bol dobytý Angliačmi.

Mimoriadný vojenský a hospodársky význam nadobudol Aden po otvorení Suezského prieplavu. Bol pretvorený na veľkú morskú

základňu, dnes tiež na pevnine a leteckú, ktorá chráni, podobne ako Gibraltar alebo Malta, britskú imperiálnu cestu.

Postupne Angliačania poširovali svoje vplyvy, obsadzovali susedné územia obývané malými arabskými kmenemi — sultánat a šejkanat, vytvárajúc týmto spôsobom protektorát Aden, ktorý sa zase delil na Východný a Západný pretokorát.

Po druhej svetovej vojne Angliačania zabezpečujú si zázemie pre svoju základňu v Adene, utvorili roku 1959 v Západnom protektoráte Federáciu emirátov juhu. Na základe stanov Federácie Veľká Británia ponechala si vojenskú kontrolu, hospodársky dozor, ako aj slobodu zakladania vojenských základní.

Oslobodenecí boj Adenu trvá už dávno tak v samotnom meste

Aden, ako aj v okolitých aden-ských šejkanatských dedinách. Stovky silne ozbrojených vojen-ských hliadok od roku 1963 udržujú tu stanné právo. Tento boj spôsobil, že britská vláda bola nutená, aby prislúbila Adenovi nezávislosť v roku 1968. Avšak

obyvateľia Adenu nedôverujú týmu slobom, lebo dobre poznajú britské schopnosti „odísť a súčasne ostať“. Sú si tiež vedomi britských stykov s niektorými šejkanátmi, ako aj s feudálnou Saudskou Arábiou, aby si ich

získali pre montovanú Federáciu južnej Arábie, ktorá by mala pre�iať celý Aden, a vo chvíli proklamovania nezávislosti — vytvoria vládu náklonenú Britom.

Preto boj adenčských vlastencov prebieha nielen o formálnej nezávislosti, ale tiež o obsah tejto nezávislosti, o to aké sily budú vládnut v najbližšej budúcnosti.

Zatiaľ boj bol stažený tiež následkom vnútorného rivalizácie rôznych adenčských skupín. Posledne však, po marcových krvavých represáliach, dve najväčšie adenčské nacionalistické organizácie: Front oslobodenia južného Jemenu — Flosy a Front národného oslobodenia — NLF usilujú o zanechanie tejto rivalizácie a vzájomného koalíciu, ako aj započatie novej, spoločnej, masovej ofenzívy proti britským okupantom Adenu.

J. J.

ADEN

Kým si zabezpečoval kone a s nimi i nádej na slobodu, chlapci nasledovali jeho príklad, sprevádzajúc svoje údery posunkami a výkrikmi, ktoré cvičili od detstva. Jeden z nich mrtvom oskaloval. Beloch sa pochmúrne bavil, keď videl, ako sa chlapec zvijal v náhľe žalúdočnej nevoľnosti, keď sa krvavý skalp ocitol v jeho ruke.

V tábore nastal večer veľký rozruch, keď sa do neho vrátili na koňoch. Na každom sedeli dvaja. Zajatca začali brať na vedomie. Indiáni, ktorí si ho nevšimali, kým bol otrokom, hľadeli s obdivom na chrabrého muža, ktorý zasadil prvý úder nepriateľovi a ukoristil kone.

Rozruch trval celú noc, lebo otcovia sa hlasovo vystavotali hrdinskými činnimi svojich synov. Vyzvali belocha, aby rozhadol hádku medzi dvomi horkokrvnými chlapcami a povedal, ktorý z nich zasadil druhý úder a ktorý sa musí uspokojiť tretím. Po mnohých rečiach, ktoré pustil nahlucho, ukázal vážne na najblížšieho chlapca. Nevedel, ktorý z nich to bol a ani sa o to nestaral. Chlapec však áno.

Beloch pozoroval bojovníkov, ako sa radujú z víťazstva. Vedel, čo má robiť. Skromnosť nad dosiahnutými úspechmi nebola medzi Crowmi na mieste. Keď muž vykonal niečo veľkého, tak o tom aj rozprával.

Beloch si natrel tvár tukom a popolom. Prechádzal sa v kruhu medzi wigwamami, hulákal a spieval svoju rečou.

— Vy pohani, vy divosi! — vykrikoval. — Jedné-

ho dňa sa odtiaľ dostanem! Odídem preč! — Crowova ho úticivo počúvali. V jazyku Crowov vykrikoval: — Koň! Ja som Koň — a oni prikyvali.

Mal právo sa vystavotať a mal dva kone. Pred úslovitom našli beloch a jeho nevesta útočište na druhnej strane vzdialého kopca a on jej vrazil: — Milujem ňa, moje dievčatko. Milujem ňa.

Pozerala na neho veľkými, tmavými očami a jemu sa video, že porozumela anglické slová — alebo aspoň toľko z nich kolko potrebovala rozumieť.

— Ty si môj poklad, — vrazil — vzácnejší ako drahokamy a lepší ako rýdze zlato. Budem ňa volať Sloboda.

Keď sa o dva dni vrátili do tábora, bol sice návonen odvážny, ale v duši stiesnený. Obával sa, či bol jeho tromf dosť vysoký v hre, ktoréj pravidlá dobre nepoznal. Postačil výšak.

Stará Mastná ruka zúria — ale nie na neho. Nahlas sa sfašovala, že sa jej dcéra dala príliš lacno. Manželstvo však bolo práve také dobré, ako ktorékoľvek iné crowské manželstvo. Zaplatil zaň koňom.

Potom sa už učil rýchlejšie reč Crowov vďaka svojej žene, Peknému teliatku, ktorú nikedy nazýval Slobodou. Dozvedel sa, že jeho pozorná, zbožnúca manželka má štrnásť rokov.

Nepredpokladal výšak, že skutočnosť, že sa stal manželom Pekného teliatka, spôsobi takú zmenu v jeho vzťahoch voči jej matke a bratovi. Dúfal iba v to, že jeho pozícia bude o niečo bezpečnejšia,

neočakával však, že sa k nemu budú chovať s úctou. Mastná ruka ho už nikdy neoslovila. Keď sa jej behlo prihovril, jeho manželka nesúhlasne zašomrala a si hodilo mu vysvetľovať, že to nesmie nikdy urobif. Medzi mužom a jeho svokrou nesmeli byt nijaké rozhovory. Nesmel ani len vysloviť slovo, ktoré bolo častou jej mena.

Keď takto skvele zlepšil svoje postavenie, nepotreboval sa už natol'ko ponáhľať preč. Teraz keď mal ženu, mal práve takú možnosť zbohatnúť, ako každý iný muž. Pekné teliatko sa o neho starala. Teraz už zriedkakedy ušla hrať sa rozličné hry s inými mladými dievčatami. Bola hrdá na to, že pochytila od svojej matky zručnosť v spracovávaní koňí, zhotovovaní odevov a v prípave jedáli.

Nebolo viač koňom, ale zvláštnym druhom muža, poloindiánom, ešte stále neobratným a úbohým, ale presláveným v celom kmeni Crowov.

Útek mohol počkať, kým si ho nebude môcť pochodiť zariadiť, s vhodným odevom, dobrým koňom a zbraňami na pol'ovačku. Útek mohol počkať, kým sa tábor nepresťahuje bližšie k nejakej obchodnej stanici. Neplánoval, ako sa dostane domov. Snival o tom, že sa tam zrazu objaví a bude rozprávať historky, ktorým nikto neuverí. Nebolo sa prečo ponáhľať.

Pekné teliatko ho rada vychovávala a poučovala. Začal rozumieť kmeňovým ustanoveniam a zvykom a tomu, prečo mnohé veci boli také, aké boli. To preto, lebo boli také od nepamäti. Jeho mladá žena sa chichotala, keď mu nevedomému rozprávala

Y
O
L
A
L
I

H
O
K
Ô
N

(DOKONCENIE)

DARRY SE ROZHODL

SENZAČNÍ PŘÍBĚH Z KOSMOSU!

Černé, ohněm odlétajících raket spálení desky startovacích ramp smáčel hustý teplý červenocvý děst. Mračna plula nízko a líně a zacláněla neproniknutelným šedivým příkrovem Slunce. Hlídkové raket stály osamělé a opuštěné; jejich ostré, temně rezavé přídě čnely zasmušile k nebi.

Piloti ve službě se bez cíle procházeli po celé budově velitelství letiště a někteří si krátili čas i vyřizování svých mimoslužebních záležitostí.

Rayrod a Dao, hlídkoví piloti, právě vycházeli ze závodní jídelny, když uslyšeli chraplavý, ospalý hlas, linoucí se z reproduktoru.

„... osm set osm se ihned dostaví na dispečink. Opakuji: pilot osm set osmý se ihned ohlásí na dispečinku. Vyhlašuji pro letiště poplach druhého stupně.“

V amplionu něco klaplo a opět bylo ticho.

„Kdo si to dělá legraci?“ zvolal zlostně Rayrod.

„Zřejmě si vzpomněli se zkusebním poplachem,“ řekl Dao. „Jdi, já na tebe počkám.“

Rayrod tedy ihned zamířil na dispečink, zamýšlej se s výpravčím po hádat, ale věc se vyvinula zcela jinak. Nestačil ještě ani otevřít ústa, a už ho navlékli do těžkého antigravitačního skafandru, zapjali klimatizaci a doveď k Heppersovi, kde už byli technici ze zaměřovacích stanic.

„Rayrode,“ začal Heppers bez úvodu, „poletíš okamžitě do čtrnáctého sektoru a tam najdeš automatickou nákladní lodě linky Uran — Země. Přeješ na její palubu, přepojujší řízení na ruční ovládání a pak ji navedeš na oběžnou dráhu. Trasa podle údajů pro sektory sto tři a sto dvacet.“

„Co se s ní stalo?“

„Lodě ztratila spojení s řídícími a zaměřovacími stanicemi na všech pásmech ultrakrátých vln. Fungují pouze dlouhé vlny...“

„Je někdo na palubě?“

Heppers netrpělivě mávl rukou.

„Ano, praktikant astrobiologie, jakýsi Darry.“

* * *

Na zaměřovací obrazovce zářil malý světelný bod — cíl Rayroovy cesty. Úkol, který měl provést byl poměrně jednoduchý. Přestoupit na palubu automatické lodi, na niž se asi porouchala aparatura dálkového řízení, a navést ji na vyčkávací oběžnou dráhu kolem Země. Tedy bylo zatím třeba jenom si pospíšit, aby lodi nedovolil spadnout na Zemi. Rayrod tedy pospíchal, jak najvíc mohl. Maiá jednomístná hlídková raketa dosahovala obrovských rychlostí a byla schopna snadno předhonit dopravní obry.

Bílá skvrnka se rozrostla na několika milimetrovou čárku.

„Co to je?“ podivil se Rayrod. „Kometa?“

„Haló, základno, zde XT 15,“ zavolal stanici na Zemi. „Prosím o další údaje o objektu ze čtrnáctého sektoru.“

Chvilku bylo ve sluchátkách slyšet pouze šum, a pak se rozlehl přepojaté výrazný hlas automatu:

„XT 15, zde základna. Zmíněný objekt poškozen. Z nákladních nádrží unikl prachový silex.“

„Jaká je hmota rakety?“ řekl se znevážnělý Rayrod, vynechávaje předepsané volací heslo.

„XT 15, zde základna,“ odpovídala automat něméně stále předpisově. „Startovací hmota dotyčného objektu sto čtyřicet tisíc tun. Náklad — prášková kovová ruda silex.“

Uložený úkol se komplikoval. Na obrazovce se svítící čárečka počala rychle prodlužovat.

„Hromská lodě spinavá,“ rozčiloval se Rayrod, „zaneřádila celou soustavu.“

Zase bylo ve sluchátkách ticho. Náhle se ozval automat.

„XT 15. Zde základna. Provést úkol. Lodě ST 300 A spadne za padesát minut v oblasti jižní Evropy.“

„TX 15, říkals něco?“ řekl se Darry.

„To jsem nemluvil já.“

„A kdo?“

„Zaměřovací stanice se Země. Proč nerozsvětí světla?“

Opět ticho.

„Najdi přepínač s nápisem „SIGNALIZACE“.“

„Už ho hledám. Je to pravda, že za padesát minut spadnu na Zemi?“

„Ano. Nemysli teď na to a udělej, co ti říkám.“

Za chvíli spatřil Rayrod malá barenvá poziční světélka hluboko pod sebou a daleko vzadu.

„Už jsem rozsvítil.“

„Dobře. Vidím tě a blížím se k tobě.“

„Co mám dělat?“ ptal se Darry bezradně.

„Nic,“ odpověděl Rayrod. Přehodil páky akcelerátorů a pomalu se počal

Rayrod předpokládal, a vnějším signálním zařízením hrozila každým okamžikem zkáza. Pak by byla ztráta poslední naděje na záchrannu a na tu bylo třeba bezpodmínečně myslit. Zmenšil tedy rychlosť a obraz se ihned zlepšil; také otresy byly méně prudké. Barevná světla měl teď před sebou, a nahoru bylo vidět velký, stříbrný terč Měsíce.

„Spadnu za třicet minut na Sicílii?“ řekl se Darry.

„Nevidím. Zeptám se.“ Rayrod se však neptal. Bylo mu jasné, že ani on už nemá se základnou spojení.

Velký, matný kotouč Země stále více rostl a zabíral už téměř celou spodní obrazovku.

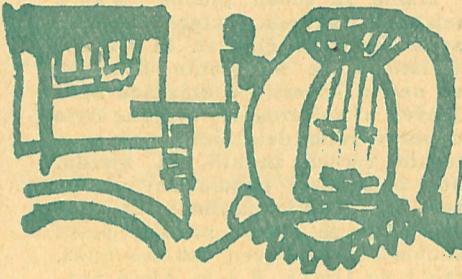
„Bude lépe, když se vrátíš,“ řekl náhle Darry.

„Proč?“ podivil se Rayrod.

„Teď už mne nezachrániš, je přiliš pozdě... Zachraň aspoň sebe!“

„Darry, jak můžeš takhle mluvit! Vždyť se ještě dostaneme na oběžnou dráhu!“

Rayrod věděl, že jeho slova už nemají žádného podkladu. Stlačil páky

Opravdu, následky poškození nákladních nádrží byly nedozírné a katastrofální. Kovová silexová ruda se rozprašovala v širokém pásu a táhla se za poškozenou nákladní lodí již v délce miliónů kilometrů. Raketa sama byla prákem obklopena jako aureolou, jež s největší pravděpodobností pohlcovala a tříštila ultrakrátké vlny, používané pro dálkové řízení.

Rayrod, vycházející se pásmu zrádného prachu, se počal přibližovat místo, kde měla být nešťastná obchodní raketa. Její hledání však bylo obtížnější, než se mu dříve zdálo, protože ji obklopoval prachový oblak o průměru patnácti-dvaceti a snad i více kilometrů. V této situaci bylo zaměřování radarem neúčinné a na televizní obrazovce bylo oblakem prachu vidět jen ty nejjasnější hvězdy, a ty ještě velmi tlumeně.

„To bych rád věděl, jak si v téhle kaši poradit,“ myslil si Rayrod, a tu mu napadlo, že na dlouhých vlnách se určitě dá s ohroženou lodí navázat spojení. A opravdu, jakmile přepojil přijímač na příslušnou vlnu, hned uslyšel ve sluchátkách hlas.

„Zde Darry! Kdo mne slyší?“

„Zde XT 15. Slyším tě dobře Darry. Zapnij pomocný motor a vyjdí z prachového oblaku.“

Nastalo ticho. Teprve teď si Rayrod uvědomil, že Darry je astrobiologem a o obsluze raket nemá ani pomyšlení.

„Darry, zde XT 15. Rozsvít barevná poziční světla!“ volal Rayrod hlasitě, jako kdyby rádiové spojení záleželo na sile jeho hlasu.

přiblížovat k prachu, aby se dostal k Darrymu. Čísla na obrazovce radarového dálkoměru se velmi rychle zmenšovala. 20... 15... 10... 5...

„XT 15, zde základna. Proved úkol. Raketa ST 300 A spadne za čtyřicet minut na Sicílii,“ hlasil automat čistým a klidným hlasem. Rayrod chtěl něco odpovědět, když sebou raketou náhle škubla, jako kdyby narazila na měkkou bariéru. Po prvním trhnutí následovala další, stále silnější. Zmenšil rychlosť a otresy se zmírnily.

„Co děláš?“ řekl se Darry.

„Sedím,“ odsekly jízlivě Rayrod.

„Dospěl jsem k přesvědčení, že z toho ne nebude,“ pokračoval Darry, aniž se urazil.

„Z čeho?“ vykřikl Rayrod.

„Nezachrániš mne.“

„Co ti to napadlo?“

„Přemýšlel jsem, jak zachránit Sicílii, a vymyslel jsem řešení,“ Darryho hlas byl naprostě klidný. „Nášel jsem zde páku s nápisem „RETEZOVÁ REAKCE.“

„Nemluví nesmysly!“

„Byl jsem tam loni na dovolené...“

„Kde?“

„Na Sicílii — a tys tam nikdy nebyl?“

„Ano, byl.“

„Bylo tam nádherně...“ pokračoval Darry v hlubokém zamýšlení. „Liz tehdy právě dokončila biochemii...“

Televizní obrazovka hned ztemněla, hned se rozjasnila, a chvílemi obraz zcela mizel. Tehdy se objevovaly mihotavé temné skvrny poruch. Prachový mrak byl značně hustší, než

akcelerátorů, aby se za každou cenu k Darrymu dostal. Otresy prudce zesílily a obrazovku počaly stále častěji pokrývat skvrny poruch. Náhle vše zmizelo; chvíli ještě čekal, ale bezvysledně.

Vnější televizní aparatura byla zničena.

Otresy zesílily tak, že se staly téměř nesnesitelnými. Zpomalil tedy — bylo to už opravdu beznadějně.

„XT 15, vzdal se ode mne co nejvíce můžeš, za tři minuty vyvolám řetězovou reakci. Bude to tak nejlepší.“

Rayrod mlčel. V té chvíli mu hrozila neodvratná záhuba.

„XT 15, slyšíš mne?“

„Slyším... Hned se... vzdálím...“

„Máš všechno... v pořádku?“

Rayrod se na chvíli zarazil.

„Ano, všechno v pořádku, za tři minuty můžeš vyvolat řetězovou reakci,“ odpověděl tak klidně, jak byl v této chvíli schopen.

„Vidíš mne?“

„... ne,“ zakotkal se Rayrod.

„Proč?“

„Televizní aparatura se porouchala.“

„Škoda...“ V Darryho hlasu bylo znát zcela zřetelné zklamání. „Uviděl bys mou smrt. Teď utíkej co nejdále, protože zbývá už jen půl druhé minuty!“

Jaký byl další osud Darryho, doví se v příštím čísle.

Nezapomeň si je přečíst!

KAZIMIERZ SZKOLUT

Zena sa vraj mohla ukryť pred Podrezaným krom. Mohla dokonca odmietnuť s ním odísť, keby bola bývala ba-wurokee — skutočne počestná žena. Bola však kedysi na krátky čas na akejsi výprave jeho ženou a on mal právo si ju nárokovat.

Beloch ju presviedčal, že v tom nie je nijaký zmysel. Zahľadef sa na svoju mladú ženu a prisľubil jej: — Keby si odísť, privedem fa naspráv.

Zasmiala sa a skryla si tvár na jeho pleci. — Je nebudem musieť odísť, — povedala. — Kôň je mojím prvým manželom. Nemám nijakú dieru v močasíne.

Pohladil ju po vlasoch a zašeptal: — Ba — wurokee.

S veľkou odvahou zamrmľala: — Hay-ha, — a keď jej neopovedal, pretože nevedel, čo tým myslí, uzarene sa odtiahla.

— Zena tak nazýva svojho muža, keď si myslí, že ju neopustí. Azda sa mylím?

Beloch ju privinul tesnejšie k sebe a zaluhal: — Pekné teliatko sa nemýli. Kôň ho neopustí. Kôň si ani nevezme druhú ženu.

Nie, to teda zaručene neurobí. Rozlúčenie s touto sa stávalo fažším, ako bolo je získanie. —

POTOMKYNE AM- BA- PA- LI*

manželku, dobre ju krmit, staraf so o ňu, podľa možnosti dávať jej dary. Manžel tiež nesmie príliš prísne trestať ženu, lebo ho bohovia neprijmu obete od manžela, ktorý bije manželku. Basham v sentencií píše, že žena v Indii bola súčasne božstvom a služkou, svätou a národnou hodinou. To asi najlepšie vysvetluje tak protiklad rôznych epoch, ako aj mienky toho-ktorého obdobia týkajúce sa ženy.

A ešte niečo o vdovách. „Sati“ čiže dobrovoľné upálenie na hranici zosnulého manžela, o čom sme spomnuli v úvode, bolo asi výsledkom hlavne tažkého osudu vdovy. Vdova, ktorá nespĺnila „sati“ nemohla uzavrieť opäťovne manželstvo a to aj vtedy, keď ovdovela veľmi mladá. Musela do konca života udržiavať prísne predpisy vdovstva. Spala na zemi, jedla raz denne jednodušiu stravu bez žiadnych príprav. Nenosila žiadne ozdoby, farebné šaty, neponúvala voňavky. Teda žila len nádejou, že v budúcom živote opäť sa vydá za svojho manžela. Všeobecne sa verilo, že vdova je zlým znamením pre všetkých okrem vlastných detí. To spôsobalo, že praktický bola vylúčená z rovného a verejného života. Strašna smrť na hranici bola preto často oslobodením od útrap očakávajúcich vdov.

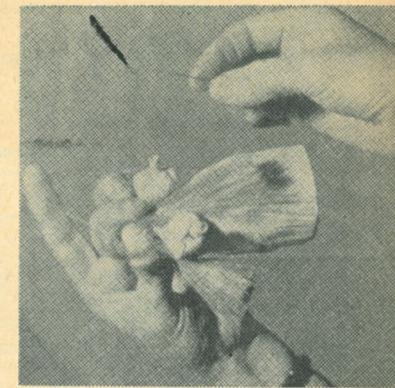
Dnes zákony indickej republiky prihali žene stejné práva ako mužovi. Má právo dedit, hlasovať... ale tieto zákony malo zmenili na skutočnosti nadálej podliehajúcej starým pravám a zvykom. Len tým dá sa vysvetliť nadálej tažký ženy v indickej spoločnosti, nariek zreteľným znakom emancipácie medzi inteligenciou. Táto vrstva je však ešte tenká v porovnaní s miliónmi žien, ktoré čakajú na „oslobodenie“, hoci ich hlavnou starostou je iná myšlienka: ako režijú ďalší deň, ako obstarajú stravu pre svoje deti?

M.B.

^{*) Ambapala, hetera z Wajsiale, známa postava budhistických legend. Bola nesmierne bohatá, veľmi inteligentná a hľadala vo všetkých civilizovaných krajinách Indie.}

Úrodná pôda Ľudských dlaní

Slovensko, ako jedna z nemnohých krajín na svete, je známe svojou výbornou ľudovou tvorivosťou, ktorá sa zachovala po dnes v celej kráse a originalite. Dalo by sa povedať dokonca aj viac, že len po vojne, keď ľudoví umelci boli obklopení starostlivosťou štátu, mohli plne rozvinúť svoje možnosti. Na Slovensku touto otázkou zaoberá sa Ústredie ľudovej umeleckej výroby v Bratislave. Mal som možnosť pozrieť si tam mnohé krásne výrobky — drevené, kovové, kožené, keramické, pleteniny, rohovinové, látky, ako aj známu modrotlač, výšivky a guby. Tieto výrobky sú výborným exportným tovarom, ktorý nielen prináša veľa devíz, ale aj šíri dobré meno slovenských ľudových umelcov vo svete. Riaditeľ ústredia LUV Ján Zborovský poskytol mi veľa zaujímavých informácií.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby vzniklo následkom zvláštneho zákona Slovenskej národnej rady (podobne ako v Čechách), ktorý zabezpečuje všeestrannú pomoc pre rozvoj ľudovej tvorivosti a rozvoja umeleckého remesla. Týmto spôsobom Československo je prvou a jedinou krajinou vo svete, ktorá má zákony týkajúce sa ľudového umenia. Práve to, podľa mienky umelcov a milovníkov, malo podstatný vplyv na rozvoj ľudovej tvorivosti, ktorej sa súčasne na Slovensku venuje viac ako dve tisíce umelcov. Ústredie LUV zaoberá sa mnohými záležitosťami od výroby až po odbyt, ale najdôležitejšou záležitosťou je prevádzkanie výskumov a hodnotenie výrobkov ľudového umenia. Jedná sa predovšetkým o to, aby tvorba dedená z generácie na generáciu ostala čistá vo svojich formách a obsahu. Musíme povedať, že sa to vydarilo, hlavne vďaka starostlivosti o umelcov, prísnej selekcii a stále dozrievanej zásade, že komercia je druhoradou záležitosťou. Snad práve preto, slovenské ľudové umenie je tak vysoko hodnotené.

Samozrejme, že číslica skoro dvadsaťich krajín sveta, ktoré kupujú ľudové výrobky zo Slovenska, je väznom obchodnou položkou, ako aj veľkým propagančným argumentom. Ale, čo je zaujímavé, tieto výrobky a dokonca tie najzaujímavejšie, sú na domácom trhu. Popri tom ceny sú mierne. Odborníci tvrdia, že práve v súčasnom svete, v ktorom technika vošla do bytov, v tomto umení hľadame uvoľnenie a často aj spomienky z detsvta. Práve preto v modernom byte nejaký akcent ľudového umenia

poskytuje to uvoľnenie a rodí spomienky. V mnohých súkromných bytoch v Bratislave videl som ľudové umelecké výrobky. Nakoľko je to skutočné umenie nie je v rozpore s modernosťou naopak výborne sa s ním zhoduje.

Týmto spôsobom ľudové umenie prežíva svoju renezanciu a je dôle-

žitým činiteľom rozvoja kultúry. To-to umenie je dielom ľudských rúk a práve to dáva mu krásu a neopakovateľný výraz, prostotu a harmoniu. Mnohe ľudové výrobky môžete kúpiť v Československom kultúrnom stredisku vo Varšave. Škoda, že len tam.

M. BRZOZA

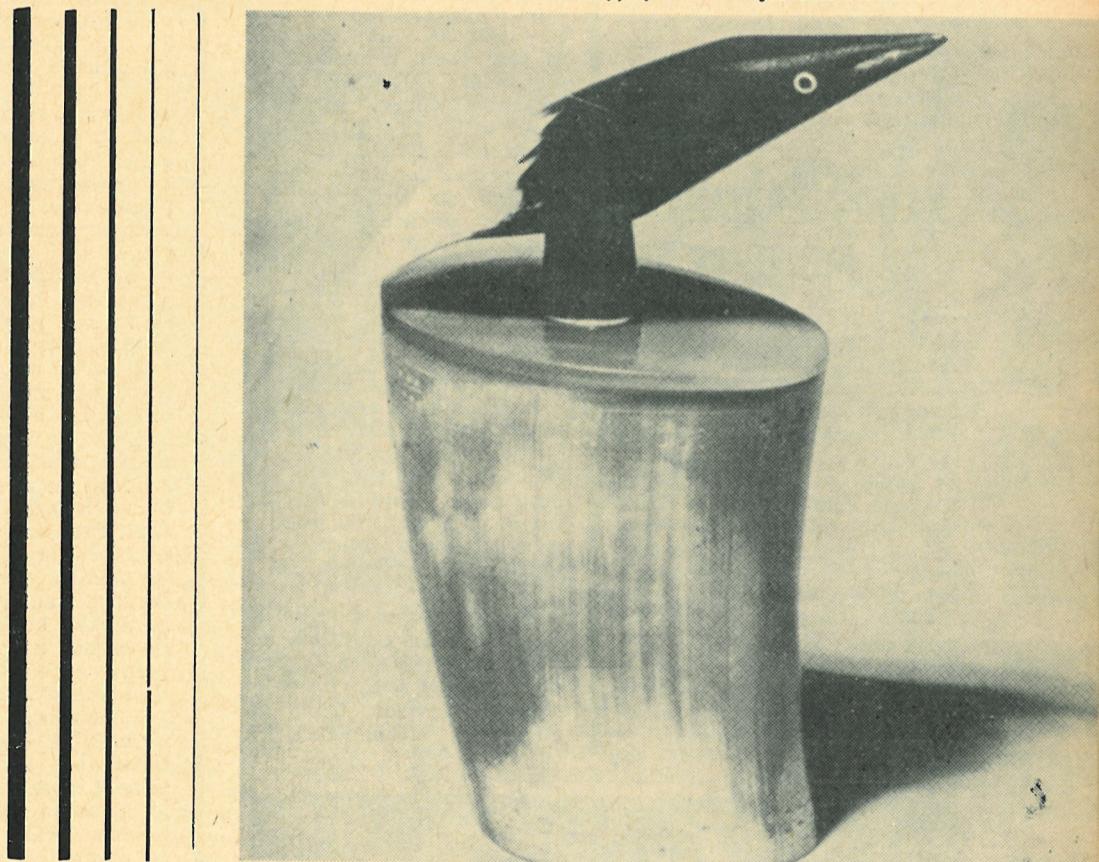
Prácu i čas a jeho zvesti:

kostnaté klby na zápriesti
a za ním chrbát žilnatý,
i dotyk, ktorým pohladí
draplavá kôra stvrdlých dlaní
velebím v nich a všetko na nich,
i vyplášené hniedzo hadie
v mršnom a zručnom prstoklade,
i nástroj, ktorým rozpojí,
či rozpojené zasa spojí

a neúnavne nové strojí
v najdôvodnejšom nástroji,
ten nástroj ľudských rúk a ruky
ich radosť zo zdaru i muky,
všetko, čo z nich je v ľudskom diele,
ba aj jeho a ruky celé,
úrodnú pôdu ľudských dlaní
velebím v tomto spomínaní.

LACO NOVOMESKÝ

Doza z rohoviny, vyrobil Matej Caban z Prešova

bolo pre Crowa nemať príbuzných. Nečudo, že stará Mastná ruka mala namiesto prstov iba kyperte. Z roka na rok smútila za niekym, koho milovala. Nezostal jej nikto, okrem jej dcéry, Pekného teliatka.

Koň bol na ne rozrúrený pre ich hlúpost. Bolo pre neho dosť zlé byť zajatcom, nahým ako koň a biednym ako otrok. Stalo sa to však preto, lebo ti, ktorí ho zajali, ho o všetko obrali. Tieto ženy sa však dobrovoľne vzdali všetkého, čo potrebovali k životu.

Bol na ne taký rozhnevany, že ani nešiel spať do chatre z vrbového prútia. Uložil sa pod stromom, ktorý mu poskytoval ochranu. Na tretiu noc smútku si premyslel svoj plán. Mal nôž a luk. Vydá sa zháňať nejaké mäso, vezme si so sebou dva kone a nevráti sa. Uvedomil si, že bude viačeroval, ktoré ani nespomenie, keď sa vráti domov.

Z chatre z vrbového prútia sa odrazu ozval výkrik Pekného teliatka. Počul odtiaľ šuchot a hľadavý hlas stareny.

Asi o dvadsať hodín pozdejšie sa vo wigwame starej, skúsenej čarodejnice narodil jeho syn. Bol to o dva mesiace predčasne. Diefa sa narodilo mŕtve a matka zomrela ešte pred západom slnka.

Beloch bol príliš otriasený, aby myšiel na to, že by mal trúchliť a ako by mal trúchliť. Starena nariekala, až kým celkom nezachrápila a nestratila hlas. Keď sa k nemu priblížila, vyzerala poľutovaniahadne: zohnutá, chvějúca sa, oslepená žiaťom. Podávala mu svoj nôž. Vzal ho od nej.

Rozostrela pred sebou ruky a pokrútila hlavou. Keby si odsekla ešte jeden článok prsta, nemohla by pracovať. Nemohla si už viac dovoliť nijaké trvalé znaky žiaľu.

Beloch precedil medzi zubami: — Dobre! Dobre! — rozsekal si nožom ramená a stál, pozorujúc, ako mu po nich steká krv. Bolo to dosť mälo, čo urobil pre Pekné teliatko, pre svoju malú Slobodu. Uvedomil si, že teraz ho tam už nič nezdržia. — Keď sa vrátim domov, nesmiem im ukázať jazvy, — pomyslel si.

Pozrel na Mastnú ruku, zohavenú farouchou žiaľu a rokav a pomyslel si: — Teraz som už skutočne slobodný. — Keď manželka zomrela, manžel už nemá nijaké povinnosti voči jej rodine. Tak mu to vysvetlila kedysi dávno jeho žena Pekná teliatko, keď sa čudoval, prečo sa istý chlap presťahoval z jedného wigwamu do druhého.

Samozrejme, starena teraz povedie život vydenece. V kmeni bola ešte jedna taká prastará babička, ktorá nemala nijakých príbuzných a voči ktorej nikto necítil nijakú zodpovednosť. Žila z odpadkov, ktoré šťastnejší odhodili. Spala v príchylkoch, ktoré si vystavala vlastnými uzlovitými rukami. Keď sa tábor sfáhoval, vliekla sa fažko na konci sprievodu. Keď sa potkla, nikto sa o ňu nestaral. Keď zomrie, nikomu nebude chýbať.

— Zajtra ráno odídem, — rozhodol sa beloch. Zapadlé ústa jeho svokry sa chveli. Povedala

jedno — jediné slovo, znejúce ako otázka. Povedala: — Eero — oshay? — To znamená: — Syn?

Nechtiac sa rozpamätať. Keď manželka zomrela, jej manžel bol voľný. Avšak jej matka, ktorá si ho dôstoje nevšímalá, ho mohla, ak chcela, požiadať, aby zostal. Pozývala ho tým, že ho nazvala synom a on prijal jej pozvanie, nazývajúc ju matkou.

Mastná ruka stála pred ním, zohnutá rokmi, zničená neprestajnou prácou, zbavená lásky a detí a zjazvená žiaľom. Napriek svojím bremenám však ešte natol'ko milovala život, že ho žobrala od neho, od jedinej osoby, ktorú mala právo o to žiadať. Zbavila sa aj toho posledného, čo jej ešte ostalo: svojej hrdosti.

Pozrel sa cez prériu smerom na východ. Dvetisíce miľ odtiaľ bol jeho domov. Staréna nebude žiť večne. Mohol si dovoliť čakať, lebo bol mladý. Mohol si dovoliť byť veľkodusný, lebo vedel, že je mužom. Dal jej odpoved, na ktorú čakala. — Eegya, — povedal — Matka.

Vrátil sa domov o tri roky. Nevysvetľoval nič viač, iba toľko: — Žil som krátky čas s Crowmi. Trochu to trvalo, kým som od nich mohol odísť. Nazývali ma Koňom.

Nepovažoval za potrebné ospravedlňovať sa, ani vystavotať, lebo cítil sa rovnocenný s hociktorým chlapom na svete.

DOROTHY M. JOHNSONOVÁ
Preložila Irena Lífková

ČITATELIA PÍŠU

ZELÓW

Na posledním zasedání MRN vedoucí komunálneho a bytového odboru s. Grodkiewicz prednesl zprávu o činnosti za uplynulý rok. Diskuse, ktorá následovala, sa zúčastnila celá řada diskutantov a také predsedu miestneho OV Spoločnosti Wacław Luśniński. Ve své odpovědi vedoucí s. Grodkiewicz vysvětlil, že na jaře t.r. bude postaven hydrant a že voda bude zavedena na Plac Dąbrowského a do přilehlých ulic, potřebný materiál se již nachází v PMRN. Kromě toho bude dokončeno dláždění v ulici Żeromského aby mohl být provoz z ulice Kościuszka směrován ulicí Żeromského na novou silniční spojku. V ulici Kościuszka, Sienkiewicze a Mickiewicze a na Placu Dąbrowského bude prováděno asfaltování. V ulici Zachodní bude zavedeno osvětlení.

Zasedání se zúčastnil zástupce PRN, vedoucí komunálneho hospodárskeho odboru.

ESTE RAZ

V polovníckom revíre na Spiši neboli splnený plán devízových odstrelów. Na plánovaných 32 kusov diviakov boli zastrelené len 2 kusy a na plánované 18 kusov jelenov, bolo zabitych len 4 kusy. Zver sa množa a spôsobuje roľníkom mnohé škody. Pišeme o tom už druhý krát preto, lebo doteraz roľníci nedostali peniaze za škody spôsobené zverou, za rok 1966.

KLUBO-KAVIAREN V JABLONKE

Jabłonská klubo-kaviareň patrí v novotarskom okrese k týmu, ktoré si získali dobrú povest nielen medzi návštěvníkmi, ale aj u predstaviteľov Obecného národného výboru i Okresného národného výboru. Veľký podiel na tom má vedúca Eugenia Szajderová a Sváz dedinskej mládeže. Na tomto mieste treba zdôrazniť, že úspechy mohla klubo-kaviareň dosiahnuť nielen vďaka práci členov svazu a vedúcej, ale aj vďaka starostlivosti jabłonského národného výboru, ktorému veľmi záleží na práci klubo-kaviarie a všeobecne podporuje jej činnosť.

távajú známi, jabłonská inteligencia aj dedinská mládež. Mládež zo začiatku prichádzala zriedkavo, ale teraz, keď si už zvykli smelo možno povedať, že pre niektorých klubo-kaviareň sa stala druhým domovom. Veľký podiel na tom má iste zorganizovanie pri klubo-kaviareni odbory Svazu dedinskej mládeže. Určite to malo vplyv na to, že tunajšia mládež začala sa cítiť spoluodpovednou za činnosť a prácu klubovne. Začalo to byť viditeľné najmä po posledných voľbách do svazu, ktoré sa konali v decembri m.r. kedy za predsedu bol zvolený Jozef Palenik, učiteľ z Piekielnika. Od voleb počet členov svazu rýchle stúpal z 16 na 38 členov do konca januára t.r.

Zvýšenie počtu členov skoro dvojnásobne nie je najdôležitejšie, najdôležitejšia je realizácia predsažatia a plánov činnosti. A plány sú skutočne pozoruhodné. Podpredsedky SDM v Jablonke, Stanisława Aksamitová vráví, že hlavnou úlohou je zapojenie mládeže do podujatí rozličného druhu. Na poslednej schôdzi sa členovia organizácie zaviazali, že sa zúčastnia akcie zaleskania a pri príležitosti Dňa detí budú organizovať zábavy a hry pre najmladších. Cez prázdniny budú organizovať škôlku v prírode, v najbližšom čase zasa školu zdravia. Zatial pri Svaze mládeže vznikol hudobný súbor, ktorý už pracuje. Spolu s inými organizáciami Sváz dedinskej mládeže sa zapájal a bude sa zapájať do každého druhu podujatí v obci. Z iniciatívy SDM a výboru klubo-kaviarene bol založený klub milovníkov divadla a filmového klubu. Spoločne pozerajú divadelné hry a filmy a potom o nich diskutujú. V budúcnosti plánujú stretnutia s hercami.

V Jablonke je aj druhá skupina SDM pri tunajšom GS. Zanedlho z iniciatívy predsedky skupiny GS Marie Smutkovej obidve skupiny majú sa spojiť. Túto iniciatívu členovia skupiny pri klubo-kaviareni privítali s nadšením.

Ale vráťme sa k klubo-kaviareni. Tretia miestnosť klubovne je čítárňou a miestnosťou pre hry, v štvrtej sa nachádza televízor. Tieto dve miestnosti sú obecnou klu-

— Mesačne navštíví našu klubo-kaviareň asi 4 tisíce osôb. Sú to predovšetkým mladí, ale nechýbajú ani starší. Jedník si sem pridu vypítať kávu a porozprávať sa so známymi, iní aby si zahrali sáčach alebo bridž. Mnohí prichádzajú prečítané si tlač, v poslednom čase je veľký záujem o rolnické odborné časopisy a knihy. Zvýšený záujem je výsledkom poslednej výstavy kníh a tlače s poľnohospodárskou problematikou. Ako vidíme, výstava splnila svoju úlohu.

Za celok svojej práce klubovna i SDM v Jablonke došli niekoľko peňažitých odmen. Kúpili za ne gramofónové platne, mikrofón, stojan pod televízor, a ešte chcú kúpiť magnetofón.

Pôsobnosť a spolupráca jabłonskej klubo-kaviarene a Svazu dedinskej mládeže skutočne môžu byť príkladom pre iné obce. Myslíme, že toto druhu využitie skúsenosti jabłonského príkladu dobrej spolupráce a organizácie kulturného trávenia voľného času zasluží si pozornosť.

BIG-BEAT

Toto ešte nevidela žiadna oravská obec. Poslednú januárovú nedeľu t.r. v Jablonke bola zábava bez alkoholu. Na zábave hrala big-beatová hudba. Je pravdivé, že v oravských obciach boli už aj predtým organizované večierky bez alkoholu ale nikdy normálna zábava. Vždy sa považovalo, že keď už má byť zábava, musí sa aj vypíti, aby človek mal tú náladu. Posledne sa mohol každý účastník jabłonskej zábavy presvedčiť, že aj bez pijatky je možné si zatancovať a zabavit sa.

Zábavu usporiadal Sváz dedinskej mládeže. Samotní organizátori neboli si celkom istí, ako to dopadne. Predovšetkým mali starosti koľko asi ľudí na zábavu pride. Neboľo ich prívela, ale práve dosť. Problém účasti bol spojený aj s hudbou, veď tunajšia mládež doteraz tancovala iba pri tradičnej hudbe. Celá zábava bola akýmsi experimentom, ktorý bol ostatne veľkým prekvapením, lebo sa skutočne vydaril.

V jabłonskej klubo-kaviareni boli už organizované večierky bez alkoholu. Tým si mládež zvykla na jednu, vec, to znamená, na tanec bez alkoholu. Treba však priznať, že mnohí prišli na zábavu nielen preto aby si zatancovali, ale jednoducho zo zvedavosti. A potom ani sami nezbadali, ako sa našli v tanečnom víre.

Na zábave hral hudobný súbor Okresného domu kultúry z Nowego Targu.

Zábava odlišovala sa i tým, že ju spestrovali mnohé spoločenské hry. Bola to naozaj pekná zábava, na ktorú si nezaznamenávajúce sa spomenú je účastníci. Spomenú si aj preto, že si posedeli pri káve, čaji, malinovke alebo pive. O tom, že sa tu nepije žiadne alkoholické nápoje pripravil obratný kalíšok s vypísaným na ňom NIE!

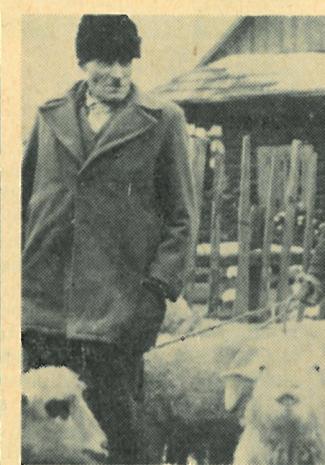
Záverom chcel som povedať, že experimentovať je treba, a najlepšou odmenou za námahu je aj najmenší úspech.

KREMPACHY

Dňa 26. februára t.r. sa konala v Krempachoch na Spiši predsjazdová schôdza, ktorá sa zúčastnili všetci pred-

ZÁBERY Z TRHU V JABLONKE

LIST REDAKCII

Miestna skupina Československej kultúrnej spoločnosti v Krempachoch obrazia sa na vás z prosbou, aby ste nám láskave dali vyuvať a spravili fotografie z dožínkových slávností v Krempachoch.

Veľmi by sme chceli týmito fotografiemi vyzdobíť si, zatiaľ prázdné steny našej klubovne.

Prosíme, aby ste podľa možnosti, kladne vybavili našu žiadosť, že čo vopred dáme a zasielame srdečné pozdravy.

WALENTY KRZYSZTOF
Predseda MS ČsKS
Krempachy

Redakcia: Ďakujeme za pozdravy, snímky vám poslame poštou.

VESELÉ ORAVSKÉ PRÍHODY

Raz Jožo Harmanec vybral si so svojou panovačnou polovičkou na svadbu. Keďže zima bola tuhá aj bola výborná a vopred sa tešil, ako sa posilní a utíži pri hojnom stole.

Družovia a družice chodili, nukali svadobčanov. Samozrejme nukali aj Harmancu. A on dobrák zakaždým sa aj natiahol za jedlom a pitím. Ale jeho žena Helena zakaždým ho zdržala a s hlúpou pýchou odsekla: „On to nebudie“.

Nevidali, keď nechceš, nechaj tak, myslí si nukajúci a šli ďalej.

Svadobčania kŕčali za nim: „Jožo, čakaj, veď aj tvaja žena sa chce odvieziť domov!“ On však zloste odviedol „Ona to nebudie“ a uháňal domov ako šarkan.

HUMOR

Turista: Povedzte mi, ako hľbko je to jazero?

Sedliak: Nuž len to viem, že ked kočky plávajú po jazere, vyčnievajú im hľavy.

Syn: Otecko, prečo ten svako hľadia na nás ponad okuliare?

Otec: To je starý lakovec. Ten setri aj na okuliároch!

Zaslal FR. BEDNARČÍK

Miestnosť klubo-kaviarene nachádza sa na poschode Eudového domu. V prvej maličkej miestnosti nachádza sa obchodný stanok v ktorom vás s úsmievom privíta vedúca, rýchle vás aj obsluží kávou, malinovkou, keksami, cukríkmi alebo čokoládou. V druhej miestnosti je niekoľko stolov a stoličiek. Tu sa stre-

bovou. Ale delba je len administratívna. V skutočnosti všetky miestnosti tvoria jeden celok. Je aj spoločný výbor, ktorý usmerňuje celú prácu.

Na otázku, ktorú som položil vedúcej klubo-kaviarene, prečo sem najčastejšie prichádzajú návštěvníci, povedala:

MĽADÝM MĽADŠÍM NAJMLAĐŠÍM MĽADÝM MĽADŠÍM NEJMLAĐŠÍM

AKO SA SPRÁVAT NA ULICI (II)

SKUSTE TO...

JULIE ANDREWSOVÁ HVIEZDA ČÍSLO JEDNA

Je najpopulárnejšou, najlepšie platenou a posledne bola uznána za najsympatickejšiu herečku roku 1966 v USA. 31-ročná speváčka, hrala hlavné úlohy tak v musicaloch, ktoré majú stále úspech, ako aj v mnohých iných filmoch, nielen hudobných. Len ďalšie miestá získali: Sean Connery, Líz Taylorová, Richard Burton, Gary Grant, Doris Dayová a iní známi herci, ktorí hrali v amerických filmoch.

Julie Andrewsová je Angličanka, narodila sa roku 1935 v Walton-on-Thames pri Londýne. Talent v spojení so skutočnou láskou k práci a vekou usilovnosti spôsobili, že veľmi rýchle stala sa známa. Jej prvou úlohou mimo Anglicku bol musical „The Boy Friend“ v New Yorku, ktorý jej hned priniesol veľký úspech. Keď mala 19 rokov Julie Andrewsová bola hviezda.

Neskôr začala hrať vo filmech. Jej prvým filmom bola „Mary Poppins“ (Poľsko tento film kúpilo, tento rok má sa premietat).

Julie Andrewsová býva stále v Hollywoode so svojou 4 ročnou dcérkou.

Na snímke: Zvyk, ktorému sa podrobujú slávne hviezdy v Hollywood. Julie Andrewsová, teraz v Hollywoode hviezda číslo 1, otláča dlane a chodidlá na cementovom chodníku.

Mladí ľudia sa niekedy s obľubou prechádzajú po uliciach vo väčších skupinách. Nemôžeme to schvaľovať, lebo hodia premávku. Na frekventovaných uliciach nemali by sme chodiť viac ako dvea vedľa seba a len vo výnimocných prípadoch traja. Ak idú po ulici dve osoby spolu, čestné miesto je vždy na pravej strane. Ak idú spolu traja, čestné miesto je v prostredku v poradí ďalšie miesto je na pravej strane a posledné na ľavej strane. Žena ide v sprievode dvoch mužov vždy v prostredku, starší alebo vyššie postavený muž ide popri pravej strane ženy. Ak muž ide s dvoma ženami, tak ide po ľavej strane staršej ženy a popri jej pravom boku má kráčať mladšia žena. Toto pravidlo zachovávajú muži len vtedy, ak ide o dve ženy značne odlišného veku alebo postavenia. Dcéra, ktorá sprevádza otca alebo mladšie dievča, sprevadzajúce staršieho muža, ide vždy popri jeho ľavej strane.

Oproti idúcim sa vyhýbame doprava tak, že ten, čo ide po ľavej strane trochu zaostane. Takto to robíme i vtedy, keď prídeme na úzky chodník. Prednosť má vždy žena pred mužom, starší pred mladším. Keď však chceme preklesniť cestu, napríklad cez hustý dav ľudí, ide muž pred ženou, mladší pred starším.

Balíky nosíme vždy v pravej ruke, aby sme nimi neprekážali. Keď však ideme na ulici s niekym, tak vždy na vonkajšej strane, aby sme nimi nevrážali do spoločníka. Muž a žena sú si dnes už rovnoprávni, preto niet príčiny, aby sa muž hanbil niesť ženu nákupnú tašku alebo sieťovku. Žiaľ, niektorí muži si rovnoprávnosť žien vysvetľujú tak, že keď muž môže niesť balík, môže ho niesť aj žena. Po súdte však sami, či je to správne.

Do pohára naplneného čistou vodou položte kúsok staniolu a položte naň mincu. Nechajte cez noc stáť. Na druhý deň zistite, že staniol pod mincou je predierkovany. Tento fyzický úkaz sa volá korózia.

POMSTITÉ PREDSTAVY

KORMORANY

Dzień gaśnie w szarej mgle, wiatr strąca krople
z drzew, — sznur kor-mo-ra-now w lo-cie spałał się, po-
że-gnat cie-pły dzień o-sta-tni dzień w ma-zur-skich stro-nach, Zmierzch
z je-zior za-gle zdjął, mgień po-roz-pi-nat
splot, szmer ta-ta-ra-ku je-szcze do-biegł
nas już wra-cać czas.

VIETE SI UVIAZAT MOTÝLIK ?

DETI V POCÚVAJTE PIESEN JARI

DOBRODRUŽSTVÁ KAPITÁNA FIBBERA (2)

PODL'A POVIEDKY A. NEKRASOVA KRESLI E. GOROCHOV

Kapitánov spoločník — námorník Crow — nemal ani poňatia o cudzích jazykoch. To kapitánovi nevadilo. Pozval hned dvoch učiteľov, ktorí mali Crowa naučiť, čo sa len daio: jeden základy a druhý praktické použitie cudzích jazykov. Po troch týždňoch Crow hľásil kapitánovi, že s učením je už v polovici. To stačilo, aby obaja svorne vyhlásili, že úloha je splnená.

V deň, keď napáli plachty, po brehu sa potufovali akisi pováčení. Plachty sa vo vetre vzduli, no jachta sa nepohla. Zavolali na pomoc kuter. Keď potiahol, jachta poskočila a lodná trúba (pýcha Triumfu) s člapotom zmizla pod hladinou. Ukázalo sa, že tesári pri stavbe jachty použili súrové drevo, ktoré zapustilo korene do bahná, keď jachta celé leto kotvila na pobreží.

Na šfastie sa nikomu nič nestalo. Ibaže celé odlodenie musela posádku z dna jachty odsekával korene. A keď jachta vy-

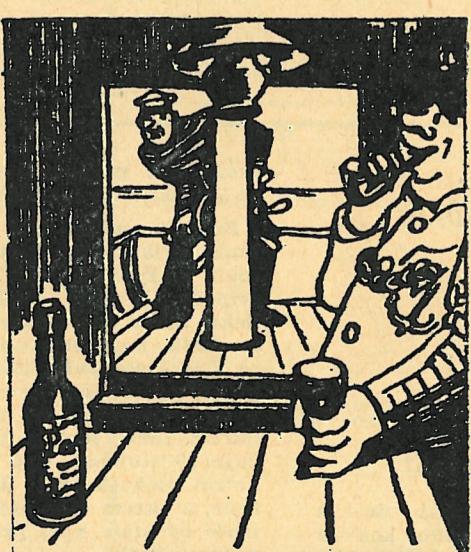
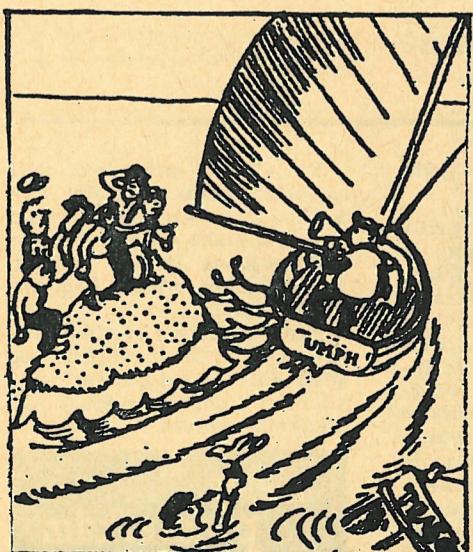
razila, ozvali sa z brehu pozdravy: „Ahoj, Umph, štastnú plavbu!“

Taká nepríjemnosť! Tri písmená — T, R, I — zmizli.

Nič však nemohlo ohrozit dobrého ducha statočnej posádky. Crow stál pri kormidle a kapitán študoval „Námornícke novinky“. „Umph“ sa blížila k tajomnej krajine. Iba keď sa Corw odchýli o celých tridsať mil vľavo od stanoveného kurzu, Fibber sa rozozuril. Zlostný vbehol do svojej kabíny a vypil fľašu rumu.

Plavba na malej jachte, to je nekonečné množstvo zaujímavých príhôd. Mapa akoby pred očami priam ožívala. Jedna krajiná po ľavej strane, druhá po pravej. A predstavte si — skutočne krajinu obývané skutočnými ľuďmi. „Poľ kolesa vpravo bok“ a — do prístavu. Na horizonte sa zbleskli svetlá majáka.

(Pokračovanie)

Bol raz jeden ďateľ. Sedával na borovici a dôbal do konárika, kým sa neúnavil. Rozhodol sa, že si oddýchne. Dolu pod stromom začul akési hlyasy. Naklonil sa a zbadal tam chlapca a dievča. Stáli pod stromom a dívali sa na neho.

— Ach, či je ten ďateľ usilovný, — povedal chlapec. Či v lete, či v zime mušky a larvy sa pred ním nezachránia. Všade ich nájde.

— Veru je to usilovný vták, — súhlasilo dievčatko, — škoda, že nevie spievať. Ved vták bez spievu je ako zima bez snehu.

Tieto slová ďatľa zamrzeli. Dlhú hútal a potom si pomyslel: „Oprobuju spievať.“ Nadzíchal sa, otvoril zobák... ale miesto piesne sa mu vydral iba akýsi chripot.

Ďateľ sa rýchlo poobzeral, či ho niekto nepočul. Nik. Skúsil znova spievať. Ej veru, s takouto piesňou sa nemôže ľudom ukázať na oči. Jar je už tu, nie, nemôže byť bez pesničky.

Odletel ďateľ k sýkorkám.

— Milé sýkorky, naučte na spievať. Chcem spievať tak ako ostatní vtáci.

— Nepríšiel si práve najlepšie, ďateľ, — povedali sýkorky. — Príď, keď bude teplejšie, naučíme fa.

Ďateľ sa teda pobral ku škovránkovi. Ale ani u neho nepochodil. Potom poprosil krákajúcu vránu, ba i nočné strašidlo — sovu, ale všetci mu odrieckli. Tak sa nazloštil, až sa mu roztočila hlava a celou silou začal ďobat do starej borovice. Srdce jej od strachu podskočilo a zažvoniela. Jej zvuk sa niesol po celom lese.

— Vari sa stal zázrak! Žeby vetyčka borovice spievala?

A vetyčka spievala: Tuk-fuk! Tuk-fuk. Ďateľ sa potešil a začal oklepávať konáriky susedných stromov: aj tie spievali. Na tento čarobný spev sa zlietli vtáci zo všetkých strán. Sadli si na konáriky a počúvali, čudovali sa. A ďateľ hrá na konárikoch, akoby udieral na bubon.

— Vidíte, už i ja viem spievať, — pýší sa ďateľ.

— Ktože bude počúvať takú piesň, — smiali sa vtáci.

— Ale aj tak je to prvá piesň jari, — nedal sa ďateľ. — Jar všetci netrpezlivu očakávajú a moja piesň iste každého poteší.

Oleg Buceňa

APRÍL

Raz je pekne
raz je zima
čiaže je to,
April, vina?
Ja mám viny
na tom málo —
slniečko sa
zle vyspal!

VÝROKY

Každá žena na svete dokáže robiť naraz tri veci: pozerať sa do zrkadla, miešať a vysolovať manželskú scénu!

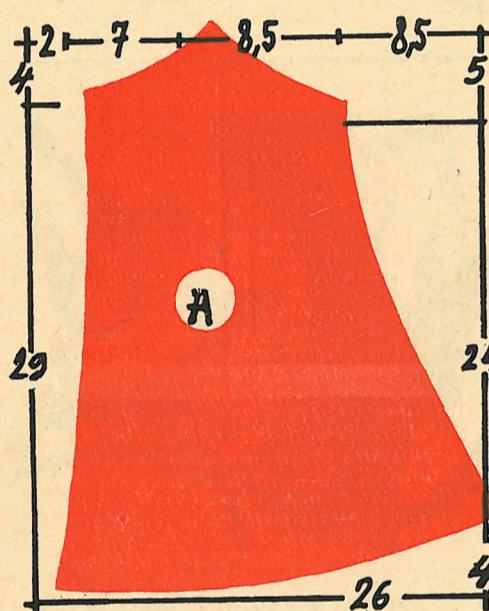
* * *

Nič, nového pod slinkom, a to ani vtedy nič, keď je zatiahnuté oblakmi.

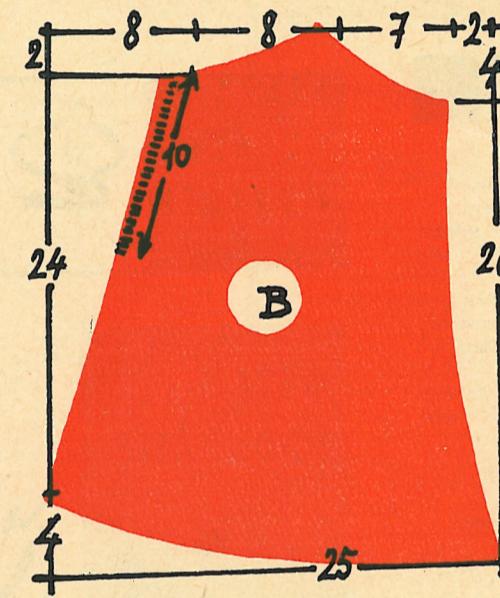
* * *

Oko môže zabehnúť tam, kam nechce, ale noha musí kráčať vždy tam, kam chce.

ŽENY • ŽENÁM • PRE ŽENY • O VŠETKOM

PRE TVOJE DIETA JARNÁ SUKNÁ

PLETENÉ SATY

a svetre nevešiame na ramienka, pletenina by sa nežiadúco vytiahla.

O ZÁCLONACH

Zaprášené, špinavé záclony najskôr vyprášime a potom niekoľkokrát pláchame v studenej vode. Prach a usá-

KÝM MLÁĎA DOSPEJE

Strach detí pred cudzími je najsilnejší v období medzi 8 a 12 mesiacom, niekedy až do 18 mesiaca. Detí začínajú vtedy činne prejavovať pocit spolupatričnosti s rodičmi, po prípade s inými domácimi. Keď niekto cudzí chce ich vziať do náručia, obvyčajne sú pre dieťa k matke. Taká je reakcia dieťaťa normálne vyuvinutého citovo a spoločenský a vysvetlovanie druhu: „nepláč, teta fa má tak ráda“ sú pre dieťa v tomto veku úplne nezrozumiteľné.

* * *

Rezerva dieťaťa voči cudzím vôbec nie je prejavom toho, že dieťa je „divoké“. Pamäťajme, že „cigánča“ to znamená dieťa, ktoré „ide ku každému“ nie je pre nás pochvalou, podobne ako sa nechválime tým, že naša dospejajúca dcéra flirtuje s kadekým.

Počnúc asi 18 mesiacom dieťa malo by v istom časovom odstupe nadväzovať nové známosti, avšak vždy so zachovaním horevedených „spoločenských predpisov“. (pokračovanie)

Kúsky látky alebo sukne, ktoré už nenosíme môžeme upotrebiť na ušite praktickej a peknej súknice pre 3-4 dievčaťo (na súknici potrebujeme 45 cm látky v šírke 1,40 cm).

A-1 časť predu; B-1 časť zadu (biele prerušované čiary ukazujú stred predu a zadu, čierne čiarky na strihu zadu označujú miesta na ktorom vŕvame zips v ľavom bočnom zošití). Na ramienku vystrihujeme 2 rovné kúsky látky v šírke 6 cm a dĺžke 45 cm (ramienko po zošití bude mať šírku 2,5 cm).

Pri strihaní látky musíte pridať po 2 cm na zoštie a dolu na podloženie. Súknica je zdobená moderným dvojitým štepaním pozdĺž všetkých šovov a horného okraja — štepanie robíme hrubou nitou, takou ako vykončujeme dievčaťa.

POZOR! Strih je vypočítaný na priemerne 3-4 ročné dieťa. Skôr ako začnete strihať, musíte si strih zistíť zo skutočnými rozmermi dieťaťa.

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Mladá hydina má mäkkú a hladkú kožu. Prsná košt má ohybný koniec, krk je hladký, pozúre krátke a ostré, a nohy po ohybe hladké. Stará hydina zasa ma drsnú kožu, dlhé vlásy, je kostnatá a žilnatá, prsná košt má tvrdú, krk nie hladký, dlhé pazúre sú tupé, zaoblené nohy pokryté šupinami.

aby sme jedli dôkladne raňajky. Výskumy dokázali, že po dôkladných a hodnotných raňajkach, ktoré zjeme bez náhľenia a s chutou, v priebehu mnohých hodín možno sa ľahšie sústredit, dlhšie pracovať, dôkladnejšie a s väčšou energiou, presnejsie a lepšie.

* * *

Keď žena porodi bližence, má právo na zvláštne výhody z titulu svojho materstva: dve bezplatné detské vybavčky, dve prestávky v práci po 45 minút, pokrmové doplatky dvojitej výšky (hodnota 2 litrov mlieka denne v priebehu 12 týždňov). Ženy, ktoré nepracujú a sú poistené, dostávajú doplatky o polovicu menšie.

* * *

Jednou z najdôležitejších zásad racionálneho živenia je,

VIE ŽE BACILY...

nenávidia vodu a mydlo hynú v slnečných lúčoch zlé sa cítia vo vyvetranom a čistom byte nemôžu preniknúť k vzduchotesne uzavretým potravinám neznášajú varenie nechutia im dezinfekčné prostriedky prehrávajú boj s očkováním

Z DOMÁČEHO HRNCA

dĺžka z nikotínu ľahko sa týmto spôsobom odstráni. Krémové záclony vyblednuté na sinku pláchame v čajovom vývare.

Aby záclony boli pevné používame škrab alebo nerozvarený roztok želatínu.

RÁMY OBRAZOV

čistíme pivom alebo polovičkou cibuľou. Potom umývame handičkou namočenou do teplej vody a leštíme kúskom flanela. Na umývanie starých, pozlátených rámov používame zmiešané: vyťahané bielky z dvoch vajec a 20 g prevarenej vody s kúskom rozpusteného mydla.

JARNÍKY

Nakoľko zanedlho bude tu jar, prinášame niekoľko zpráv o nových jarníkoch.

Novým prvkom v jarnej móde kabátov je štepanie. Uplatňuje sa najmä na hladkých materiáloch ako je napríklad flauš, ktorý patrí tento roku opäť medzi módné látky. Riešenie pri krku zodpovedá očakávaným teplejším dňom: fazónky, v ktorých sa uplatňujú pulóvre, blúzky alebo farbisté šály, či goliere na širšie formovanom priečrniku. Zapínanie je jedno i dvojradové a veľkosť gombíkov je v súlade s

ozdobnými prvkami tohto kabátu.

1. Dvojradový kabát s veľkou fazónkou končiteľnou tvaru. Formovací šív je po oboch stranách ozdobený štepaním. Charakter kabáta môžeme meniť vhodne volenými doplnkami na športový alebo slávnostný. Pristane aj plnším, súmerným postávam.

2. Kabát v tomto riešení postavu predĺžuje a zoštihľuje. Tento dojem popri pozdĺžnom šve, vychádzajúcim z ramena a po jednej strane presteppovanom, zvýrazňuje aj veľké, redšie rozmiestnené gombíky. Vrecká sú vo švoch. Priečrnik je široko formovaný a dopĺňuje ho golierik so štepaným okrajom.

ODPOVEDAME

Prečo sa potí?

„Moja 8-mesačná dcérka potí sa, najmä ráno, keď sa zobudí alebo po jedle. Aká

môže byť príčina?“ — pýta sa „Neskúsená mamička“

Príčinou môže byť príliš teplá prikryvka, ktorou je dieťa zakryté v spánku. V tom prípade musíte odstrániť deku alebo časť odevu, aby sa dieťa neprehrievalo. Deti sa tiež často potia preto, že sú v dusných, nevyvetravých bytoch, v ktorých okrem toho, teplota prekračuje 20 stupňov. Byt musíte vetrat niekoľkokrát denne v zime, a okrem toho ešte dieťa malo by stále spať pri otvorenom obloku.

Vo väčšine prípadov detí sa potia počas krmnia, nakoľko je to pre ne pomerne veľká námaha svalov. Potenie prejavuje sa tiež v prípade krievic alebo vtedy, keď má dieťa teplotu.

Preto radíme, aby ste s dieťaťom šli k lekárovi, aby ste predbehli eventuálnym neškorším neprijemným následkom nemoce.

nielen
pisateľkám

Kalendár

SLNCA

Východ	Západ
5.hod.12.min.	18.hod.08.min.
4.hod.42.min.	18.hod.33.min.
MESIACA	
1.aprila	1.hod.55.min.
15.aprila	6.hod.50.min.
	8.hod.25.min.
	0.hod.00.min.

Posledná štvrt 1. apríla
Nový mesiac 9. apríla
Prvá štvrt 17. apríla
Plný mesiac 24. apríla

P	W	S	C	P	S	N
				1	2	
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

VÝROČIA

1.IV.1750 — nar. H. Kołłątaj, 4.IV.1945 — Ostatanie Maďarska. 8.IV.1965 — Podpisanie vo Varšave Zmluvy o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci medzi Poľskom a Sovietskym sväzom. 12.IV.1961 — Kozmický let J. Gagarina. 14.IV.1930 — Zom. V. Majakovskij. 15.IV.1940 — Přistátie pri Narviku. 16.IV.1945 — Zdolanie Odry a Nisy. 17.IV.1794 — Varšavská inzurrekcia. 18.IV.1955 — Zom. A. Einstein. 19.IV.1943 — Preuknutie povstania vo varšavskom gete. 20.IV.1868 — Nar. A. Warszawski (Warski). 22.IV.1870 — Nar. V. I. Lenin. 28.IV.1616 — Zom. W. Shakespeare. 23.IV.1911 — Nar. Józef Cyrankiewicz. 25.IV.1957 — Konšt. sújazd ZMS. 30.IV.1945 — I. divízia WP vchádza do Berlína.

HUMOR

ZNALEC

Ked' sa skončilo predstavenie „Othella”, istá nadšená navštěvníčka divadla medzi potleskom zavolať:

„Autora! Autora na scénu...“

Veda sediaci manžel ju potiahol za rukáv a nazlosteň jej šepkal:

„Cuš, hlúpa! Nevieš, že autor vlni zo-mrel?“

PRAVÉ MENO

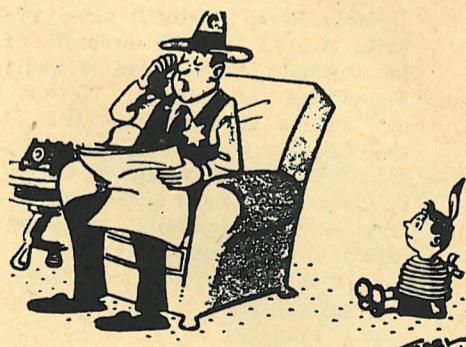
„Vaše priezvisko?“ pyta sa policajt jediného svedka automobilovej havárie.

„John Smith.“

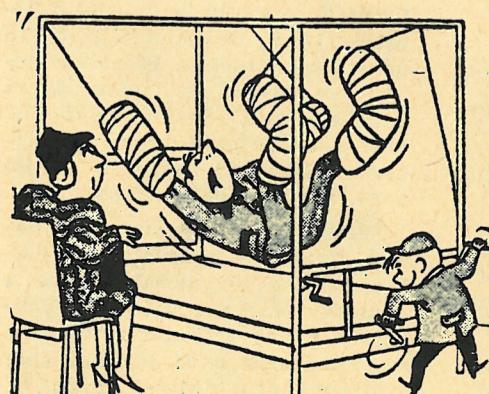
„Nevymýšľajte, chcem vedieť vaše pravé meno,“ rozčfuje sa policajt.

„William Shakespeare.“

„No, to je už lepšie. Hned som vedel, že ma tým svojim Smithom len balamutíte...“

— Ne... všechno je v pořádku... hrajeme si na kovboje a Indiány.

— Pepičku, dej pokoj! Tatinek si s tebou nechce hrát!

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

Zagadnienia prawne dotyczące budownictwa

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym zagadnień budowlanych — obowiązującym na terenie PRL jest ustanowiona z dnia 31 stycznia 1961 r. Prawo budowlane — ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr. 7 pod. poz. 46 z r. 1961 (zmiana art. 51 opublikowana w Dz. U. Nr 13 poz. 91 z r. 1965).

Przedmiot prawa budowlanego stawia sprawy projektowania, budowy, rozbiorki i utrzymania obiektów budowlanych. Prawo to określa nadto zasady organizacji, obowiązki i uprawnienia organów państwowego nadzoru budowlanego.

Ustawa rozróżnia inwestorów (osoby prawne lub fizyczne) dysponujące środkami finansowymi na realizację inwestycji budowlanych i realizujące te inwestycje państwowych, spółdzielczych, społecznych i prywatnych. Inwestor prywatny może dokonać inwestycji budowlanego wyłącznie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców własnych i najbliższych rodzin oraz dla zaspokojenia własnych potrzeb gospodarczych, dla wykonywania zawodu lub dla wykonywania działalności usługowej.

Zgodnie z art. 36 ustanowione przed przystąpieniem do wykonania obiektu budowlanego niezbędne jest uzyskanie przez inwestora pozwolenia na budowę. Pozwolenie takie potrzebne jest również na wykonanie rozbiorki obiektu budowlanego. Pozwolenie wydaje właściwy organ państwowego nadzoru budowlanego, którym na szczeblu terenowym dla budownictwa powszechnego jest właściwy do spraw nadzoru budowlanego organ prezidium powiatowej rady narodowej. Organ ten może nie wyrazić zgody

na wydanie pozwolenia, jeżeli zamierzona budowa mogłaby sprowadzić niebezpieczeństwo dla ludzi lub mienia, albo uzależnić to pozwolenie od spełnienia warunków wynikających z obowiązujących przepisów i wymagań urbanistyczno - architektonicznych w miejscu wykonania robót. Organ ten może także odroczyć wydanie pozwolenia na budowę do czasu wykazania przez inwestora, że ma on zapewnioną możliwość uzyskania niezbędnych materiałów dla zamierzanej budowy.

Pozwolenie na budowę lub rozbiorkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ państwowego nadzoru budowlanego, którym na szczeblu terenowym dla budownictwa powszechnego jest właściwy do spraw nadzoru budowlanego organ prezidium powiatowej rady narodowej. Organ ten może nie wyrazić zgody

na wydanie pozwolenia, jeżeli zamierzona budowa mogłaby sprowadzić niebezpieczeństwo dla ludzi lub mienia, albo uzależnić to pozwolenie od spełnienia warunków wynikających z obowiązujących przepisów i wymagań urbanistyczno - architektonicznych w miejscu wykonania robót. Organ ten może także odroczyć wydanie pozwolenia na budowę do czasu wykazania przez inwestora, że ma on zapewnioną możliwość uzyskania niezbędnych materiałów dla zamierzanej budowy.

Pozwolenie na budowę lub rozbiorkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ państwowego nadzoru budowlanego, którym na szczeblu terenowym dla budownictwa powszechnego jest właściwy do spraw nadzoru budowlanego organ prezidium powiatowej rady narodowej. Organ ten może nie wyrazić zgody

1) budowa lub rozbiorka nie została rozpoczęta w ciągu dwóch lat lub w terminie ustalonym w pozwoleniu,

2) budowa lub rozbiorka została przerwana na czas dłuższy niż dwa lata lub nie została zakończona w terminie

wskazanym w pozwoleniu,

3) samowolnie odstąpiono od istotnych warunków pozwolenia.

W tych wszystkich przypadkach rozpoczęcie lub wznowienie budowy lub rozbiorki wymaga uzyskania nowego pozwolenia.

Organ nadzoru budowlanego wydaje dziennik budowy lub rozbiorki w którym należy dokonywać wszelkich zapisów, dotyczących danej budowy lub rozbiorki.

Inwestor po uzyskaniu pozwolenia może porucić wykonanie danych robót tylko osobie prawnej lub fizycznej, posiadającej prawo do wykonywania takich robót. Jeżeli roboty prowadzone są systemem gospodarczym a zakres wykonywania robót, budowlanych wymaga osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane — inwestor obowiązany jest zapewnić kierownictwo i nadzór osoby posiadającej takie uprawnienia.

WITOLD FERFET

Gruda

Pod szczotkami w okolicy stawu pęcinowego, najczęściej kończyn tylnych, występuje u koni zapalenie skóry, zwane grudą. Przyczyną grudy jest trzymanie koni na mokrej, zgniezionej ściółce oraz używanie ich do pracy w dniu deszczowym, zimnym, na błocie i śniegu. Dlatego też schorzenie to najczęściej pojawia się w jesieni i zimie.

U chorych koni skóra na tylnej powierzchni stawu pęcinowego jest wilgotna, obrzękła, popękana i pokryta strupem, włosy są w tym miejscu zlepione ropą. Poruszanie chorą nogą sprawia koniom silny ból. Stąpa więc ostrożnie, nie zgina nogi w pęcinie, często nawet kuleje. Poprzez popękana skórę wnikają bakterie, wskutek czego skóra w tym miejscu ob-

rzeka a następnie ropieje i odpada. W tym wypadku ko opiera się na przedniej części kopyta. Jednocześnie na skutek działania bakterii podnoszą się temperatury, koń ma mniejszy apetyt i zwiększone pragnienie. Zdarza się, że po początkowym zaczernieniu i obrzęku skóry tworzą się brodawkowe rozrosty brunatnoczerwone. Z upływu czasu następuje znaczne zgrubienie skóry, tworzą się rozpadliny i strupy. Skóra dotknięta wypryskiem nie wolno moczyć ani często zwilżać wodą. Dlatego jednorazowe zmazywanie skóry cieplą wodą i dobrym mydlem należy sucha, można posmarować

Skóra dotknięta wypryskiem nie wolno moczyć ani często zwilżać wodą. Dlatego jednorazowe zmazywanie skóry cieplą wodą i dobrym mydlem należy sucha, można posmarować

LEKARZ WETERYNARII

drobné ružičky rozobraný karfiol. Trochu podusime a pridáme umytú ryžu. Zalejeme vodou, zamiešame a prikryté dáme udušiť do rúry. Do udušeného pridáme posekaný zelený petržlen a tlčené čierne koreniny.

B. V. z Oravy: „Prineste prosím recepty na najake varené műčniky.“ Radi vyhovujeme.

zastosować przed właściwym leczeniem. Lepiej jest usuwać z powierzchni skóry zeszły wydzielinę, letnim roztworem wody utlenionej. Koniecznie trzeba utrudnić zwierzęciu tarcie, drapanie i gryzienie schorzałych części ciała, należy więc konia krótko uwiązać.

Leczenie grudy nie może być szablonowe, gdyż zależy jest od okresu choroby, wrażliwości itp. Zawsze wskazane jest wyszczególnienie sierści ze schorzałych miejsc na szerokość 2 cm dookoła nich. Chorą nogę należy osuszyć i dwa razy dziennie pudrować zasypką wysuszającą np. sproszkowanym węglem drzewnym lub sproszkowaną korą dębową. Nogę należy obandażować, aby uchronić przed zanieczyszczeniem. Jeśli skóra po kilku dniach jest sucha, można posmarować

REZANCE S TVAROHOM

Rozpočet pre 4 osoby: 32 dkg mýky, 1 vajce, soľ, voda, 1/4 kg tvarohu, 1 dkg masti, 4 dkg údenej slaniny.

Do preosiatej mýky zamiešame soľ, vajce a trošku vody, aby vzniklo tuhšie cesto. Rozvalkáme ho natenkou a pokrájame na rezance. Dáme ich do vriacej osolenej vody, pomiešame, prikryjeme a varíme. Keď vyjdú navrch, vyberieme ich a necháme odtieť. Prelejeme studenou vodou, pomastíme, posypeme strúhaným tvarohom a polejeme rožšarenou údenou slaninkou.

VYPRÁŽANA KLOBÁSA V ZEMIAKOVOM CESTE

Rozpočet pre 4 osoby: 1/2 kg zemiakov, 10 dkg mýky, soľ 35 dkg klobásy, 15 dkg tuku na praženie.

Uvarené, cez sito pretreté zemiaky spracujeme s mýkou a soľou na hladké cesto. Rozvalkáme ho na hrúbku 1 cm, pokrájame na štvorce a zabalujeme do nich na kolieska pokrájanú olúpanú klobásu a v tuku pražíme. Podávame s prívarkami.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NAŠEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

ZIVOT CZASOPISMU SPOŁECZNO KULTURALNE

Organ Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednárik, Augustyn Bryja, Adam Chalupiec (redaktor naczelnego), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub, Korekta czeska — Valérie Wojnarowska. Korekta słowacka — Zofia Mycielska-Golik. Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11. ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81. Prenumerata na kraj, roczną kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeraty wyłączne za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumeraty: kwartal: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumerata za zlecenie wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zdecentralizowanych można nabyc w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa. Oddano do sklepu 8.III.67. Podpisano do druku 23.II.67. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 412.

MALÁ STRANA

Podél uliček stojí řady památkých malých paláců, zatopených v zeleni zahrad a parků. Na Malé Straně je jich nejvíce z celé Prahy. V několika rádcích je nelze všechny vyjmenovat, ale zmínime se alespoň o několika architektonicky hodnotných, například: Tyršův dům, který dostal jméno podle založitele Sokola dr. Miroslava Tyrše. Nyní je v něm Ústav pro fyzickou kulturu a sport a také muzeum s expozitou z této oblasti. Skutečnou perlou architektury nejenom Malé Strany, ale celé Prahy je Mikulášský kostel. Byl postaven v roce 1283 na kouzelném Malostranském náměstí, někdejším hlavním náměstí samostatného města Malé Strany. Historickou stavbou je také kostel Panny Marie Vítězné postavený v letech 1611 — 1613 pro německé luterány. Po bitvě na Bílé hoře daroval jej císař František karmelitánům. Zajímavá je také budova, v níž bylo první české obročí rádu maltézských rytířů, který založil v 1169 kancléř Gervassi. Dávnější sídlo tohoto řádu se nacházelo v Lázeňské ulici. Nedaleko odsud je Velkoprevorské náměstí. Jeho severní stěnu tvoří palác maltézského převora, postavený asi 1726 v čistém baroku. Jeho jedinečnou fasádu zdobí sochy Matyáše Brauna.

Ačkoli nejenom tato někdejší sídla české a cizí šlechty a množství historických památek lákají turisty, prohlížející si Prahu. Malá Strana je také proslulá svými palácovými zahradami a parky, které jsou přístupné veřejnosti a hojně navštěvovány obzvláště v jarních a letních měsících, když jsou plné kvetoucích stromů a keřů. Nejoblíbenější je Vrtbovská zahrada a Lederburské terasy. Také hudební festival „Pražské jaro“ využívá souhry zeleně, vění a nálad a pořádá některé koncerty ve Valdštejnské zahradě i v jiných parcích.

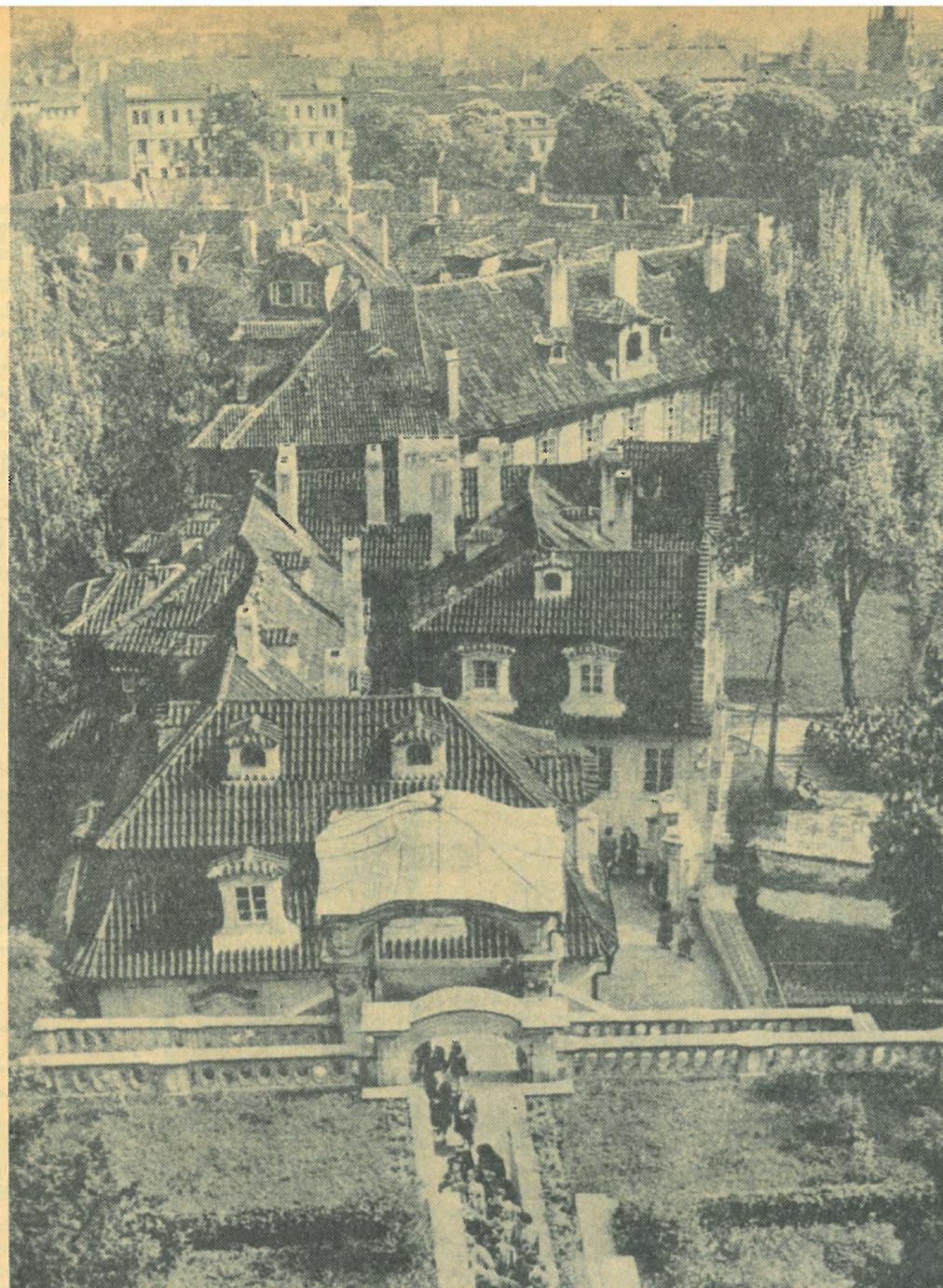
Osobitým kouzlem působí na nás také okolí potoka Čertovky, protékajícího přímo mezi dvěma řadami domů, které ho doprovázejí až k samotné Vltavě. Připadáte si jíko v italských Benátkách. Jen místo gondol plují loďky.

Mezi rameny Čertovky a Vltavou se nachází velký sad na malém ostrově nazývaném Kampa. Pražské historické prameny se zmíní o Kampě už v 1169. Park na Kampě je jedním z nejkrásnějších v Praze. Otevírá se odtud nádherná panoráma staroměstského nábřeží a nejstarší pražský most který se klene nad Vltavou. — Karlův most. V tomto malém pražském městě žila a tvořila svá díla celá řada slavných českých básníků, spisovatelů a sochařů. V úzké a oštětou pující nahoru Ostruhové ulici (dnes Nrudova) v domě „U dvou sluncí“ bydlel a psal Jan Neruda. Jeho Malostranské povídky navždy zvěčnily krásu této pražské čtvrti.

V typické malostranské uličce, Karmelitské, se nachází Československý zahraniční ústav a redakce Československý svět v domě číslo 25. Narodil se zde roku 1810 velký básník Karel Hynek Mácha. Ve velkém sále bývalého kláštera, v minulém století přestaveného na činžovní dům „U Kajetánu“, byla kdysi česká scéna ochotnického divadelního souboru, který určitou dobu řídil Josef Kajetán Tyl. Zde se poprvé zpívala píseň „Kde domov můj“.

Malá ulička tvaru rohlíku nazývá se Bartolomějská. V ní žije, pracuje a tvoří své světoznámé loutkové filmy Jiří Trnka.

Na Malé Straně nalezneme celou řadu romantických zákoutí a památných domů, v nichž bydlelo mnoho významných cizinců. Jmenujme alespoň význačného francouzského básníka F. R. Chateaubrianda a nesmrtného skladatele Ludvíka van Beethovena.

Na levém břehu Vltavy, pod Hradčany, se rozkládá jedna z nejkrásnějších pražských čtvrtí — Malá Strana. Když se jí říkalo Menší město pražské. Vznikla asi před 750 lety jako podhradí královského sídla. Její uličky jsou úzké, vrtoslivě křivvolaké, nebo s geometrickou přesností rovné. Jedna z nich, Mostecká ulice, kterou kdysi projížděly královské kočáry, vede na královský zámek Hradčany.

NA KONCI SVETA

Kedysi dávno, ale to veľmi dávno, ked rímske legie skladali cisárovi svoje účty vo všemoenom Ríme, oznámili mu tiež okrem iného: „Boli sme skoro na konci sveta v akéjsi osade, ktorú sme nazvali Villa Saxonum...“ Tak sa došlo do prastarých dejín dôležité stredisko Popradskej kotliny Kežmarok.

Veky sa menili. Menil sa aj názov mesta. Villa Saxonum sa zmenila na Käsmarkt — od trhu na syry ako si toto vznikajúce mesto pokrstili nemeckí kolonisti. Neskoršie po slovanskom osídlení menovali ho Kežmarok.

Pred dvesto rokmi mal už Kežmarok 3660 obyvateľov a bol obohnaný dvojitými hradbami. Viedli doň tri hlavné brány, a okrem nich boli tu ešte vchody so zdvihacími mostami pre peších, prichádzajúcich do mesta v noci. Na veži hlavného kostola vytrubovalo sa hodiny, a deň a noc bola tu stráž. Pri Dolnej bráne bol drevený most na ktorom vyberali mýto od prechádzajúcich vozov. V meste z architektonických zaujímavostí vtedajší opis spomína zvonici, slovenský kostol, radnicu, pánsky dom pre dôstojníkov a drevenú evanjelickú motlitebňu a gymnázium postavené z kameňa za Márie Terézie. Biela voda poháňala mlyn a novovyjdený stroj na rezanie a struhanie farbiarského dreva. Bol tu rybník a prekrásne záhrady, do ktorých bol kedysi osobitný prístup zo zámku cez hradby, premenený neskoršie na lúky a záhony. V meste bol aj tridsiatkový úrad a soľný úrad.

Kedysi osada vraj na konci sveta! Dnes každý deň prináša tu niečo nové. Každý deň ma tu svoj pôvab a vyvoláva živý záujem. Aj budovy na malom námestíku pomáhajúce ešte hámam návštěvu husitov, aj modernizovaný textilný závod Tatralan, aj samotní Kežmarcania, premyslajúci nad budúcnosťou svojho mesta, ako všetko čo najlepšie urobiť, aby táto perla Spiša dostávala stále vyšší lesk.

Nachadzajúci sa v severo-východnej časti mesta kežmarský hrad na rozdiel od iných slovenských hradov, je postavený na rovine pri ceste do Poľska, s ktorým v stredoveku mal veľmi čulý obchodný styk, najmä s Krakovom.

Jeho počiatky sú zahalené hmou minulosti. Pravdepodobne dal ho postaviť kráľ Žigmund. V roku 1433 dobyl ho Ján Jiskra z Brandysa, a z neskorších prameňov sa dozvedáme, že Kežmarský hrad bol pokladaný za takzvaný pohraničný kráľovský zámok, ktorý chránil široké pohraničné okolie.

Za svojho trvania zväčša patril rodine Thökölyovcov, ktorí ho získali v 16. storočí. Thökölyovci ho postupne rozširovali a urobili z neho veľké pánske sídlo. Roku 1709 mesto a hrad obsadilo cisárské vojsko. O jedenásť rokov neskôr, za 80 tisíc rýnských zlatých hrad odkúpilo mesto. Roku 1741 vznikol na hrade požiar, ktorý zničil celé vnútorné zariadenie. Neskôr ho opravili a dostať dnešnú podobu.

Ako každý iný, aj kežmarský hrad má svoju povesť. Porozprávajme si ju aj my.

Pod bralami Vysokých Tatier vidno dvoch ustatých jazdcov. Celi sú zaprášení a ich kone sa ledva vlečú. Sú to Berco Laský, syn pána kežmarského hradu a jeho vernej sluha Matúš. Vracajú sa z vojny v ktorej mladý Berco údatne bojoval a za svoje smelé činy dostał od panovníka vyznamenanie.

Obišli vyčnievajúce skalisko a v neveľkej vzdialenosťi zazreli kežmarský hrad. Srdecia im zabúchali radostnejšie a pobodli kone k cvahu, ved' už štyri roky neboli doma.

Na hrade bolo toho dňa veselo. Hradný pán oslavoval narodeninu a pozval veľa hostí. Hudba hrala, čaše evendžali a plesy nemali konca. Keď Berco stavil sa pred nimi, zaprášený a unavený, výkriky prekvapenia ozvali sa zo všetkých strán.

Po privítaní s otcom pyšným na svojho hrdinu, služovia doniesli čo najlepšie vína a jedlá, a zábava sa začala od nova, ešte veselšie. Berco musel hosťom rozprávať zážitky z vojny, a tí zas jemu, čo sa prihodilo doma. Medzi novinami bola aj taká, ktorá ho nemilo prekvapila.

Anna, dcéra hradného pána z neďalekej Rychnavy, s ktorou si Berco pred odchodom na vojnu prisahal vernost až do smrti, ma sa teraz stat ženou iného... Mladencova tvár sa zachnúrla. Ale pri veselej zábave aj on musel sa rozptýliť.

Po niekoľkodennom oddychu šiel Berco s Matúšom na hon. V polovinčike vásni prenasledovali divého kanca a ani nezbadali, ako sa dostali do blízkosti Rychnavy. Keď kanca spoločnými silami premohli unavení si ťahli pod košatý strom a zanedlho obaja zaspali.

Naraz Berco prebul akýsi výkrik. Ani sa nestáčil prebrať, už ho objimala Anna, ktorá si vyšla koňmo na prechádzku. Nevedel, ako sa ma zachovat, ale keď si spomenul na ich vzájomné prisahy a na to čo počul, odsotil ju od seba. Anna sa na neho nechápavo pozrela. Berco jej vycítil, že nedržala slub vernosti, ktorý si dali pred jeho odchodom.

Darmo sa deva vyhovárala, že svojho snúbence nemiluje a že len rodičia ju nútia do sobáša. Berco neveril.

Keď Anna videla nedôveru svojho milence veľmi sa rozlústrosila a v zúfalstve sa vrhla do hlbky Poľpradu. Dravý kalný prúd ju chytil do svojho náručia a Berco skameňený sa pozeral na vodu, ktorá devu odnášala. Spamatál sa iba vtedy, keď ju prúd strhol pod hladinu. Celý zúfalý skočil za nôu do vody, ale už bolo všetko mŕne.

Zúfalý a zničený sa vrátil domov. Darmo ho utišoval otec i pláče mat, nikde nemal miesta. A o krátky čas sa vrátil na kráľovský dvor, aby vo vojne zabudol na svoje nešťastie a na tragickú obef svojej milovanej, ktorej neveril.